

140 / 2
1982

ISSN 0128-7587
საქართველოს
წიგნითა და ხელოვნების
კავშირები

საქართველოს
წიგნითა და ხელოვნების
კავშირები

2
1982

ლილა ივარია

რა ხახხასა ფერებია,
შოიდან ბროლის ხვილია,
რაც კი დაგვიმღერებია,
ჩემი მიწის ღიმილია.
საქართველოვ. ტკბილო დედავ!
ჩვენო სუნთქვა.
ჩვენო სისხლო.
შენება, ჩვენდა ბედად,
შენს შთაბარში, სადღესიოდ,
სადღესიოდ გრგვინავს გრდემლი,
უქმად დრო არ იკარგება.
ასი დაბა, ასი გრემი
ჩვენი ხელით იკარგება.
უური უგდეთ რუსთავ-ქალაქს:
ელერს ფოლადი მქუხარ ხმაში,
სამგორმა კი — ძველი ძალა
იგრძნო მწვანე მხრების გაშლით.
იტყვი ერთზე... გრჩება ასი,
ჩვენი ხალხის სასახლოდ, —
იცის იცის შრომის ფასი
წარღვნავავლილ საქართველომ.
ვით სიმღერა, ისე მესმის
შექმნის რიტმი —
მშვენიერი,
სიამავე — ენგურპესი —
ბრდღვილაო მზე ჩვენი ერის.
როს უინვალთან ზღვა დადგება,
სასიკეთოდ ამინდს შეცვლის.
დღეს ქართველის თავდადება
შრომით უასობს, ასე მესმის.
დაზგასთან თუ მწვანე ბაღში —
ჩვენი ოფლი უველგან ელავს.
ვქმნით და ვიდევით,
დროის ვალში
ჩვენ არ ვგრებით —
ზღვისებრ ველავთ.
მზესთან ელავს დროშა ჩვენი:
სიბრძნის,
წინსვლის,
ერის რწმენის, —
სილიადე შოთას ენის —
დელავს.
ელავს დროშა ჩვენი.
ქართველის მიწის მანგებია
უკვდავების შესადარი,
ნახე, ნახე, რა ვგრგებია:
საედემო შთა და ბარი.
დღეს გუგუნი მძლავრი ისმის,
განა ისე, მაიპარად,
მქუხდეს მუდამ ქართველთ სისხლი
საქართველოს გასახარად!

საქართველოს კომუნისტური პარტია
XXXII ყაიღობის
 მესხენარაღ

კომუნისტი ყაიღობის კომუნისტური პარტია

პიონერი ენაზღაბა, რომ გახლხ კომუნისტური.
 სხვა პიონერია კანონებიდან

09117

— ყველაფერი პირველი განსაკუთრებით დასამახსოვრებელია: პირველი 1-ლი სკიტიმბერი, პირველი მასწავლებელი, პირველი გაკვეთილი, პირველი „ხუთიანი“ (ან „ოთხიანი“, „სამიანი“...), ოქტომბრულის ვარსკვლავი, პირველი ყელსახვევის ზიზნების დღე... და ყოველივე ეს მოსამზადებელი საფეხურებია, წინა პერიოდია იმ ყველაზე სამახსოვრო წამისა, როცა ახალგაზრდა პირველად იღებს ხელში საკავშირო ასეწ წევრობის ბილეთს. ასე არ არის?

— დიახ, ჭეშმარიტებაა.

... ასე დაიწყო ჩვენი საბჭოთაო თბილისის 167-ე საშუალო სკოლის კომკავშირის კომიტეტის ოთხიანი, ეს სკოლა დღემდე აღჰქის ყველაზე ახალგაზრდა რაიონის — გლდანის რაიონის ტერიტორიაზე მდებარეობს. თვით სკოლაც ახალგაზრდა გახლავთ. ჯერ ხუთი წელიც არ შესრულებულია, ამიტომ განსაკუთრებით თვალსაჩინო წარმატებებთან ერთად პრობლემებიც თავსართლი აქვს. მაგრამ, როგორც კომკავშირის კომიტეტის მდივანმა მია-

ცოფურაშვილმა თქვა, პრობლემები იმისთვის არსებობს, რომ ადრე თუ გვიან აუცილებლად გადაჭრათ ისინი.

სწორედ მაია იყო, წელს რომ დაემთხაბა — „დიახ, ჭეშმარიტებააო“.

მაგიდა მაიას და ჩემს გარდა უხსნადან დირექტორის მოადგილე კლასგარეშე და სკოლისგარეშე მუშაობის დარგში ნათელა მუჯანბან, რაზმეთლის სამფოს თავმჯდომარე ხათუნა შედახია (VIII კლასის მოსწავლე) და კიდევ ოთხი „გუმინდელი“ პიონერი, რომლებიც გასული წლის ნოემბერში გახდნენ კომკავშირელები: ლალი გავაშელი (VII კლასი), ცირა ევაშვილი (VIII კლ.), ვეფხია ჩემია (VIII კლ.), ილია ჩანგულაშვილი (IX კლ.).

— კომკავშირზე ფიქრი მეოთხე კლასშივე დავიწყე, — გვიამბობს ლალი გავაშელი. სულ იმაზე ვოცებობდი, რომლის გაჯივრებოდი და როლის მივიხვედი მკვარდზე კომკავშირის სამკერდე ხინჯა. ამიტომ აუღ წიგნებმა და რვეულებს ვუჭერი და ცოდნა ვეწეებოდი...

ლალი თრიალოს ნახალეთ. — დაბუჯტ მაიამ.

ამავე დროს, ყოველთვის აქტიურად ვმობ წილეთში პიონერულ საქმიანობაში. მე და ჩემი ამხანაგები მუდამ მოწინავენი ვიყავით საკავშირო პიონერული მარშის მარშრუტების გზებზე, განსაკუთრებით გამოვიჩინეთ თავი ჯართისა და მაკულატორის შეგროვებაში.

— მართლაც მოწინავე კლასია, — დადასტურა ნათელა მასწავლებელმა — რასაც დაავალე, ყველაფერს პირხათლად და ხალისით ასრულებენ. ზოგჯერ კი დარწმუნდავ არ სჯერდებიან, დროდადრო პიონერულმძღვანელებს მიაშურებენ ხოლმე, — დარჯება ხელმძღვანელი, დალი ხელმძღვანელი, ახლა რა გავავეთოთ, რამე დავევალოთ“, — არ ასეივნებენ ხოლმე თხოვნი.

კარგი ამხანაგობაც სცივინდა ლალის. შარშან მისი თანაკლასელი ირინა დავარაშელი მძიმედ გახდა ავად და სკოლაში დიდ ხანს არ დადიოდა. ლალიმ არ მიატოვა მეგობარი, გაკვეთილების შემდეგ ყოველდღიურად ავიხათავდა, უხსნიდა ახალ მასალას, ემბარებოდა საშინაო დავალებების შესრულებბაში, აიძულებდა, ახსნებებში, სკოლის ამბებზე უყვებოდა. ახლა ირინა უყვითადა, გაკვეთილებს იშვიითადა აცდენს, მაგრამ ლალი მაინც არ აცლებს მას ყურადღებას.

— ლალის სხვებმაც მიბაძეს, — ამბობს მაია. — მოწინავენი ხალისით ემბარებან სწავლაში ჩამორჩენილ პიონერებს. მართლაც, თუ კლასის კულში მიხანჩალებ, რალა პიონერი ხარ?..

მართკ ბეტიონ სწავლა არ კმარა-თქო, ხშირად ვუებებენ ამხანაგებს, გახადრო ლალიმ. — პიონერი ყველადრით მოწინავე უნდა იყოს. რა დასამაღია, გუჟავ-

კლასში თითო-ორი კლასი მოსწავლე. პიონერულ მუშაობას თავს რომ არიდებს (უფრო ბიჭები), მაგრამ ბოლო ხანს უფრო და უფრო ხშირად ვახერხებთ მათ დარტყვას.

ლალი კომკავშირის კომიტეტში პიონერებთან მუშაობის სექტორის ხელმძღვანელობს. ჯერ ახალბედაა, მაგრამ საქმეს ენერგიულად მოკიდებია და ექვი ვარავის ეახარება რომ დაკისრებულ მოვალეობას წარმატებით გაართმევს თავს, მით ომეცა, რომ აქტიური პიონერული მუშაობის საქმად გამოიღილება აქვს.

ფრიალდისანა ცირა ევაშვილი, ისიც აქტიური პიონერი იყო, სამი წლის მანძილზე ხელმძღვანელობდა რაზმის საქმას, იყო ვახტე „მოთვეს“ სარედაქციო კოლეგიის წევრი, თანამშრომლობდა სასკოლო იუმორისტულ გახეთ „მოლტორ“.

— „მოხეტიალე კლასი“ ვიყავით, იგობებს ცირა, — საკლასო ოთახები არ გვეყოფნოდა. ერთხელ, ახალი გაკვეთილის წინ ერთ-ერთი აკლასო ოთახში რომ შევედილი, ბიჭები წაყინკლავდნენ და ორი თუ სამი სკანბი „შეპრომტერაათ“. ისინი კი მათე შერჯიდნენ, მაგრამ სკამებს რა ემეველებოდა? მათი საკითხი რაზმის საბ-

საქართველოს კავ. მ. შ. ს. შ. 3. 8. 1936-ის საკლასო პიონერული რაიონის კავალაშვილი სკოლის კომკავშირის კავალაშვილი

კომუნისტი

2 თებერვალი 1982

საქ. 23 მარტი 1982-ის

ქოს სხლომაზე განვიხილეთ, ხილო მერე „შოლტიში“ გავამთარხეთ. ბიჭებს ეწყვევათ, მაგრამ კობიტკა სამართლიანი

ბაია ცოფარაშვილი

იყო და დანაშაული აღიარებ, ბოდიში მოიხატეს და საკუთარი ხელით შეეთეთს სკამები.

— ცირა მოსწავლეთა კომიტეტის წევრია, სასწავლო კომისიას უდგას სათავეში, — გავაკეცხო ეუწყვეილს „თამაღებობა“ ხათელ მასწავლებლებმა. — პიონერული გამოცდილება დიდად გამოადგა, მშვენიერი ორგანიზატორია, კარგი ავტორიტეტითაა სარგებლობს.

ცირა ბევრს კითხულობდა და ახლაც ბევრს კითხულობს. უყვარს „თემური და მისი რაზმი“ და „ახალგაზრდა გვარდია“, წყუკითხავს არ დატოვებს ვერხალს „პიონერსა“ და გახუთ „ახალგაზრდა კომუნისტს“, „პიონერსკია პრავდას“ და „ნორჩ ლუხინელს“... როგორც ხელდათ, თუქო უკვე კომკავშირელია, მაინც უჭირს პიონერულ ცხოვრებასთან გამოთხოვება, იმ ორგანიზაციის მოშორება, რომელშიც იგი კომკავშირში შესასვლელად შეამზადა...

— ხათუნაც გვეტყვის აღბათ ორიოდ სიტყვას, — ომილით გადახუდა ხათუნა შედანიას ხათელ მასწავლებლებმა. — ისიც დიდი გამოცდილების მქონე აქტერანი პიონერია“

ხათუნას ოდნე შეეძალა დაწვევები.

— ორი წელია, რაც რაზმეულის საბჭოს თავმჯდომარე ვარ, — თქვა მან მცირე პაუზის შემდეგ. — მანადე რაზმეულის საბჭოს წევრი ვიყავი... რა ვიცი, თითქოს განსაკუთრებული არაფერი გამოიკეთებია, ეს კია,

ხათუნა შაღანიანი

ვეცილობდით, ვეთიხინდისიერდ მემუშავა, მოწინავეთა რიგებში ვყოფილიყავი სწავლეთაც, შრომითაც, პიონერული საქმიანობითაც... ვიცი, რომ, ასე ვთქვათ, წინასასკომკავშირით სკოლას გავდილიდი...

— ხათუნას არ უყვარს თავის თავზე ლაპარაკი, — წამოეწველა მია. — მაგრამ მან, როგორც წითელმა კვლამაძიებელმა (სხვა „ჩვეულებრივ“ დამსახურებულ ალარაფერს ვიტყვი) მართლაც საქმიანი გოგონას სახელი მოიწვევა სკოლაში (და არა მარტო სკოლაში)...

იმ მიკრორიონში თითქმის ყველა სადარბაზო და ყველა ბინა შუშითარის ამ ორი წლის წინათ ხათუნად და მიათ, ომგადახდილებს ექმდნენ კითხვა-კითხვით, და ავი უფასდათ: ახლა სკოლის პიონერული ორგანიზაციის ერთგული მეგობრები არიან მცირემწიფელი ოსკებ ქინჭლაყ და ლუბა ავახიხვილი. ეს დაწვლილილი ადამიანები, რომლებსაც დღემდე მოჰყოლიათ საოცარი ენერგია,

ხშირად მოდიან ხოლმე სკოლაში, ატარებენ სიმამიცი გაკვეთილებს, უყვებიან პიონერებს ფრონტულ ამბებს, ლეგენდებს რომ ჰყვანან ასე ძალიან...

— კომკავშირმა მთავრობის უმაღლესი ჩილოდები მამაკური შრომისა და ბრძოლისათვის მიილი, — თქვა ხათუნამ. — მეც მინდა, ჩემი მცირე წვლილი შევიტანო მის მომავალ წარმატებებში. ვეფიქრობ, ამისთვის საკმარის შემამზადა პიონერულმა ორგანიზაციამ.

მუხთა ნაბია

მუხრა ვეღზიანე გადავტანე. ვეფხია კი ჰქვია, მაგრამ წყნარი ბიჭი ხანს. მორიდებული. ხათელ მასწავლებელმა მოკლედ დაიხასიათა იგი. რაზმის კედლის გაზუთის სარედაქციო კოლეჯის წევრი ყოფილა, მხატვრული გაფორმება აკისრია თურმე. მისი გაფორმებული გაზეთი საშვიდნოეობრივ კონკურსში ერთ-ერთი საუკეთესო იყო. ცოტა ადრე კი, ოქტობერში, თუარალურ სტუდიათა საქალაქო კონკურსში გაუმარჯვნი, თავი გამოუჩინა თეტრის ისტორიის ცოდნის, სიმღერის, მეტყველების, ეტიუდის დარგში.

— ჩვენ მას კულტმასობრივი მუშაობის სექტორი ჩავაბარეთ, — თქვა მიათ. — ვფიქრობთ, რომ მოერგვა საქვე. კომიტეტეც დაეხმარება, რაზმეულის საბჭო — თავისთავად.

— წარმატებამ თრთობა შემძახა, მარტო კულტმამ აქადაც კულტმის სტუდიაში, მაინცდამანაც დიდი სიბედითი ვერ დაეკვივნინდი, მაგრამ ახლა პირობას ვებდ, რომ უკეთ ვისწავლო და მოწინავეებს გავუტოვებდი.

ახლა ილია ჯანგულაშვილს „მივეციო სიტყვა“. ილია მეტრეველასგან ილია, ისიც შარშან, ნოემბერში მიიღეს საკ. ალექსევერად.

— შარშანწინ, მერვე კლასში რომ გადავედი, დაისვა ჩემი კომკავშირში შეხვლის საკითხი, გვიამბობს ილია, — მაგრამ, როგორც ჩანს, არც თუ მთლად შესაფერისი კანდიდატი გამოვლენი. რა დაგვიძალით, რატომღაც

ილია ჯანგულაშვილი

არ დამაინტერესა პიონერულმა მუშაობამ, უფრო ჩემთვის მიყვარდა ჩინორვეთობა. მერე დიდ ხანს ვიფიქრე ამას. — ჰოდა, ის იყო, ხორსის შრომით ბანაკში მუშაობით ისახეო თავი, — გაუტყინა ხათელ მასწავლებელმა.

— მარტო მე კი არა, ყველამ კარგად ვიმუშავეთ, — თქვა ილიამ. — ორიმოცმა მოსწავლემ გეგმით გათავალისწინებული 200 მანეთის სამუშაო გადაჭარბებით შევასრულეთ, მოიხუდდავად იმისა, რომ მეტად არაზესაყურელი ამინდელი დავედგეთ. ივენისის ბოლოს ისეთი თენსხმა მოვიდა, სულ დატბორა ვენახების ნაწი-

საქრებულო საქრებულო

ქართული
კომუნისტური

მხატვარი
ჯეიალ ლოლუა

მ ო თ ხ რ ო ბ ა

1

საკარცულზე ვიკეტი და ტელევიზორს ვუყვარებდი - კრივს ვადმოსცემდნენ: რომელიც ქვეყნის ზანგებს ზღვებოდნენ ჩვენები, ან ვიცი, ამერიკელები იყვნენ, ან ვიცი — ფრიკელები. პიროგანაშაულები უნდა იყვნენ, სპორტული მიმოხილვაო და საიდან რას გავიგებდები, თანაც ტელევიზორს სულ ჩაუწყვეტინე ხმა — არ მინდოდა პაპანკო მთვარა უყრი და ბუხნიანი შემომვარდნობა, ესეც შენი მყუდროებაში მუცაიდებოაო. უკვე ოთხმოცდახუთისაა პაპანკო, აქედან მთელი სამოცი წელი ცეცარი გაატარა. ორ მსოფლიო ომში იბრძოდა, იქ დაიარა ათი წელი, თორემ კი სამოცდაათი გამოუვიდოდა.

მეზუთე გაზაფხულია, მოგვიწინაურდა პაპა, მაგრამ ისეა მიჩვეული მწკუმსურ ცხოვრებას, რომ ორიოდ ნებრი მთიყვანა, ექოს უთხეში მიჩხლართი-მიჩხლართა ფარები, გვერდით — სადგომი, და ზამთარ-ზაფხულ რქა სინხვის თავის გამოჩორენილ ტახტზე. ერთი ბარაქიანი თუშური ნადაი აქვს, ის არის მისი საგებ-სახურებაო. თავი კიდევ კოლხე უღვდეს, გვერდზეა, მუთაქისა და ბალოშის უშოვნელობაო. მოყვდა, ვადაეგო მანაქეტი, მაგრამ ვერაფრით ვერ შემოიყვანა შინ აქ მიჩნევიდა, დრემლის სუნეც აქ არის, ცხვრების ფშინეცა, ბატკნების კიკინიც, ხნელი დალახის სურნელიცო... მოყვდა, არ ეთმობა ჩავლილი წლები. კაცია და გუნება...

რისი ისტორია და რომელი გეოგრაფია დაძაბული ვუყვარებ ტელევიზორს: რა კულტურული ცემა-ტყევაა! ამდენი მოგზავდეს და არ გაბრაზდეს, არც იქით, არც აქეთ. კვა-მათულის ნერვები უნდა გქონდეს, მძიმე და ჭკუძმძიმე უნახის მოკირავთა შეხვედრა ბევრი არაფერია, მკვირ რაუნდშივე გაუქვდებიან ერთბაშად, ან ერთბაშის მიეყუდებიან წაქქეცებივით, ან ჩაეხვევიან დიდი ხნის უნახავი მძაყეცებივით და რის ვივაგლაბით გამოიკალეყებენ ხოლმე. მზავე და უმჩატესი წონაა ნალღის საყურებელი. ისე მვიკრცხლად დახტინ და იქნევენ ხელგებს, ეკვი ვაგარავს, ნახატი ფილმი ხომ არ არის...

ნეტა რომელი წონაა? კარგად კი დაიწყეს — არც დაზეგვა, არც შიშით ვან-ვან ხტუნაობა, გახსნილები დაეტკენენ ერთმანეთს. მაგრამ წუთიც არ იყო გასული, ზანკე მოწყვეტით დედაც ცალ მუსულზე, იდევეც ფირზე მიიჭრა და, დროით რომ არ მიშველებოდა ვიღაც თოყეებში გამოძმობალი თეთრშარვლიანი კაცი, ისე აქანავებდა თავს, არ უნდა ლაპარაკი, ცხვირს ჩაიჭყურტდა იატაკზე, ზოო. ეტყობა მიწინააღმდეგე ვერ მოხდა აყ...

ლი. მანამდე თუ ზერებში ფორჩხნასა და ცის ვახსნაზე ვეუშობოდით, წვიმის შემდეგ ამას ახალი საქმე დედაცა — დაწოლილი ვახის წამოყენება და ხელახალი ავრა. მერე საბოლოო მეურნეობის დირექციამ ხილის კრეფაში მიხმარებდაც ვეთხოვა. უარს ხომ არ ვეტყვოდი — მუშახელი უჭირდათ. ავღქმით და წავედი, დღეში სამ-ოთხ საათს ვმუშაობდი და თითოეული ჩვენგანი რამდენიმე უთოს კრეფდა.

— შრომითი ბანაკიდან ილიამ სიღნაღის კომკავშირის რაიკომის საპატრონო სიგელი ჩამოიტანა, — ჩაურთო მაიამ, — ხირსის სახლითა მეურნეობის დირექციის მადლობაც დაიმსახურა. ჰოდა, შემოღვამაზე კომკავშირში ვახსენებდა რომ შემოიტანა, ყველამ ერთხმად დაუპყიროთ მხარი.

— ახლა კი ილია ქალს ბიუროს შრომისა და პრ...

— ყრილობისწინა დღეებში, ამბობს მანა კოლეჯისაში. მარტის ბოლოს, ჩავატარებდი საერთო შეკრებას დღე-ღამით „როგორ ვიზარდეთ (ყრილობიდან ყრილობამდე)“. შეკრებები ყოველდღე იმას, რაც გავეთდა სკოლის პიონერულსა და კომკავშირულ ორგანიზაციებში, რა კეთდება დღეს, რა ხარვეზები გვაქვს, როგორ უნდა დავგლითოთ ისინი...

ხარვეზები... თითო-ორი ახლა ხარვეზი იმას არა აქვს, ვინც საერთოდ არ მუშაობს. ახალგაზრდა 167-ე სკოლის ნორჩ პიონერთა და კომკავშირული ორგანიზაციები კი მუშაობენ, მუშაობენ ხელითიერაკიდებულნი, ურთიერთგაგების აღმოსაფეროში. „პიონერი ემზადება, რომ ვახდეს კომკავშირელი!“ — ეს იცის ამ სკოლის ყოველმა პიონერმა. რა თქმა უნდა, ყველა მათგანი ერთნაირი წარმატებით ვერ შეაღებს კომკავშირის კარებს, მაგრამ კომკავშირაც ხომ აღზრდისა და წუთობის სკოლაა, ისიც ხომ მაღალი იდეალებითაა შეიარაღებული. ისიც ხომ შე-

სირა ევაზილი

ლალი პაპაშვილი

ფორინტაციის სექტორის წევრია, — დაუძაბა ნათელა მასწავლებელმა. — სასიხარულოა, რომ კარგად, გულთანად მუშაობს. იმ დღიდან, როცა პრესაში ვამოქვეყნებდა ცნობა საქართველოს კომკავშირის XXII ყრილობის მოწვევის შესახებ, სკოლის პიონერული და კომკავშირული ორგანიზაციების მუშაობა შესამჩნევად გამოცოცხლდა, მათი ერთიანობა უფრო საქმიანი და შედეგიანი გახდა.

დაგომი, უფრო მაღალი საფეხურისათვის ამხადდებს ახალგაზრდა თაობას. და მთავარია, წინსვლის სურვილი, ახალი მსწევრეალებსაც აღმავლის მძლავრი სურვილი გქონდეს სხვა ყველაფერი კარგად იქნება.

6. ახსნაზაპ

რასაღუ ზონაში დარტყა. ჩვენი მოკრივე ხელათმნი-
ან მარჯვენას გულზე იდებს — მსაჯს ებოდიშება, მერე
მხრებს იწურავს, ღმერთმანი, არ ვიცი, როგორ და რა-
ხაირად მოხდაო. და უცებ შენვლებულ კადრებს აჩვე-
ნებენ და მშვენიერად ჩანს, რა როგორც მოხდა: წელ-
ში მოხრილი ზანგი იერიშზე გადადის და მთელი ძალით
ურტყამს. მაგრამ ჩვენი მოკრივე ცრუ მოძრაობით უს-
ხლტება გვერდზე და ვამეტებით გაქნული ხელი პაერში
მოხაზავს ნახევარწრეს. ალა ჩვენი გადადის შეტევაზე,
ისე ერთბაშად გადადის, თითქოს ხელი უბიძგისო. უკან
დაბევისას ზანგი წელში აიშლება. ოდნავ შებრუნდება
და გულის კოვზზე დამიზნებული დარტყმა მენჯის ცო-
ტა ზემოთ ხვდება.

სკამზე ზის ზანგი და სიმწრით ქანაობს, იდაყვი ისევ

მიდი, ხმა ამოაღებინე.

ხმის ჩამრთველი გადავარტაილე და მოკრივეებმაც
დასცხეს ერთმანეთს.

როგორც ადრე იყო, ახლაც ასეა: უკანა-
ლაც, ერთიც — ჩვენი. ჩვენი-მეთქი იმიტომ ვამბობ, რომ
ესეცა და წელანდელი მოკრივეც ბარე ორგერ მომხვედ-
რია თვალში. გვარების დამახსოვრებაზე კი არ მიფიქრია
არასოდეს და ავი არც მახსოვდა.

დარბაზში ხანდახან ჩაცხრება ღრიანცელი, მაგრამ
რომელიმე იმარჯვებს და ჭერიც ისევ ჩამოქცევას აპი-
რებს.

პაპა შეშინებული თუ გაოცებული მისხრებია
კრივს, ასე მგონია, სკავა წამოხტება და გამორთავს ტე-
ლვევიზორს. თუთურო ქული მოხიბდა და უკან არ მოუხე-

ფერდზე აქვს მიჭერილი. ჩვენი მოკრივე ჩაცუცქდა და
ხელათმნიან ხელს უსვამს თავზე. მართალი გითხრაო,
ახლა უფრო ჩვენი მოკრივე მეკოლდება.

მსაჯმა ზანგს აუწია ხელი — ამან გაიმარჯვაო. ღმერ-
თო, შენ მიშველე, შეხტა ზანგი და ბიჰაბატკანივით არ
შეიკუნტრუშა?! წელან სიმწრით მოკავებული რომ იჯდა
სკამზე?

ახალი მსაჯი შემოდის რინგზე, ეს იმას ნიშნავს, კი-
ლევ იქნება დაკა-დაკა...

ავდეკი, ფარა გადაწვე და ეზოში გადავიხედე.
— იქ ოას მეძებ. აჯა ვარ.

შემკრთალი შევბრუნდი: ღია კარში დგას პაპანგიმი
და ისე უყურებს ტელევიზორს, თითქოს წინ ვილაკ
ეღარებაო.

— ისე გადავიხედე, — საკარცხულზე დავეში.

შემოვიდა ოთახში, სკამი გამოისწია, დაჯდა და ლიმი-
ლით მკითხა:

— გემღერის?

— ვინა? — მივიხედ-მოვიხედე.

დავის, ისე დადო ჩემს საწერ მაგიდაზე, მერე კეფაზე
ჩაისვა ხელი და, მომჩვენა თუ რა იყო, მგონი სინანუ-
ლით ააყანტურა თავი.

ზანგმა აშკარად დაჭანა ჩვენი — კუთხეში მიიმ-
წყვლიდა და ისე ვამეტებით ურტყამს, მტერს არ ვამე-
ტებენ ასე.

მსაჯმა სასტვენს ჩააბერა, ხელი ასწია და ზანგიც
მორჩილად გატრიალდა უკან.

— რათ გააშველა? — მეკითხება პაპა.

— ეგე მაგას, — ჩვენი მოკრივეზე ვეუბნები, — წარ-
ბი წაეთქლიმა და მგონი ექიმს ეძახის მსაჯი.

წარბაშათქელში მოკრივე სკამზე დაჯდა. მივიდა
ექიმი, ბამბით შეუშურალა სისხლი და რალაც წასცხო.

პირველი რაუნდის დამთავრებას ბევრი აღარაფერი
აყლდა, ჩვენი რომ ნოკდაუნში ჩავარდა — ფეხები აერია,
აბარბაცდა და ის-ის იყო კიდევ უნდა დავრტყა ზანგს,
რომ მსაჯმა ხელსკვრით მოაშორა. მერე ვაფარჩხული
თითები ცხვრთან მიუტანა ჩვენს მოკრივეს და თვლას
შეუღდა. ამასობაში გონგის ხმაც გაისმა.

პარლემონის
პრეზიდიუმის
პრეზიდიუმის
პრეზიდიუმის
პრეზიდიუმის

- ვინ არიან, შვილო?
- ამერიკელები და ჩვენები.
- პირველობაზე?
- ამხანაგური შეხვედრაა.
- კარგი ამხანაგობა სცოდნიათ, მე და ჩემმა ღმერთმა! მაგას ეძახიან სტუმარ-მასპინძლობას? ხომ გავიგია, სტუმარი ღვთისაა? გავგეგონება. იცი, რას ნიშნავს ეს სიბრძნე?
- არა.

- საიდან გეცოდინება, ღმერთი შენ არა გწამს და ხატო!.. აი, რას ნიშნავს: ისე მოწიწებით, მოკრძალებით, სიყვარულით უნდა მიიღო სტუმარი, ვითომ ღმერთს გამოუგზავნია ანდა ვითომ ღმერთიაო. მიორწმუნებებს თუ დავუჯერებთ, ღმერთს ნაკლი არა აქვს. პოდა, სტუმარმა რაც უნდა ჩაიღინოს, აურისის, ვადაამლაშოს, მასპინძლის ვალო მხოლოდ ის არის, თვალის დახუჭოს, ვითომ არც დაუნახავს და არც გავუგონია. შურისძიებაზე თუ მიდგება საქმე, ეს — მერე, სხვაგან და სხვა დროს. ეგრება! კიდევ ისა, ჭიდაობა როა, მუტრუკების ჭიდაობა, ფეხში წააგლეხენ ხელს და დაათრევენ აქეთ-იქით... ხან კიდევ — თითქოს ვირილუტობას თამაშობენო, შეაჯღებინან ზურგზე, და რა ვიცი, ამოდენა ხალხი რა ნამუსით უყურებს!.. ვაი, მაგათი ვეჯაკობა რა ვთქვა! დედსა, ჩვენი ჭიდაობის პატრონს მაგაზე უნდა გველმობოდეს თვალი, ფეხი და ჯანი!

მეორე რაუნდი დაიწყო. ზანგი ისევ იერიშზე გადადის და ჩვენიც ისევ უკან-უკან იწევს.

- ეგ ჩვენი რას იკავებდა, შვილო?
- თავს იცავს.
- თავის დაცვა ის იქნება, ყებები არ შეარჩინოს მთელი! ეტყობა, არც ჯანი მოსდევს და არც ხალისი, რლის გამოდობა, მიუსაკეს?
- ერევა და ძალა!
- თავი თუ დაუტუნე, მოგერევა, მა რა იქნება! მაგას ხო არა ჰგონია, მე მხედება ზანგის მოქნეული მუშტები?! ეეპ, ბარემ მეცა მხედება, მაგრამ რას ვიზან!

მაგრად მიასიკვილა ზანგმა, სულ ცოტაც და ნოკაუტში ჩააგდებს. აღარ ეცალეს: ვილიცამ პირსახოცი გადმოავადო რინგზე -- ჩვენი მოკრივის სეკუნდანტი იქნება.

- ეხლა რაღით გაჩერდნენ?
- პირსახოცი გადმოავადო ჩვენი მოკრივის მასწავლებელმა — გააშველეთო.
- პირსახოცის გადმოავადებამ გააშველა?
- აბა! წესია ასეთი.
- ეგერე ხეცსურმა ქალეზმა იცოდნენ: სამკვდროსასიციტლოდ ვადარეული კაცების შუაში ჩააგდებდნენ მანდილსა და ჩხუბიც მთავრდებოდა. ქალს ეგეთ პატივს სცემდნენ, მაშა... ეგ წესი, მე მითქვამს, ხეცსურეთიდან ექნებოდა წაღებულა... შენ იციენ, ვიდრე მოგწყინდება. ჩვენიდან წაიღებენ, მიაბრუნ-მოაბრუნებენ ხოლმე და მერე აქეთ გვაჩვენებენ ხელში, როგორც თვითონსას, შენ კიდევ დავალია პირი და იკრიკები! — წამოვდა პაპა, ეზოში გადაიხედა. — ჩადი, კოშკარი გააღე, ფოთოლა

მოსულა, — და საათს ააჩრდა, — ცხრას გადაცდა, არა? — ათის ხუთი წუთია, — წამოვდებიქ.

— ხუთი წუთი აქეთ, ხუთი — იქით, ეგრე მოდის ხოლმე. ვაპ, კაცო, პირტუყვი და ეგეთი! საქონელში დავებრებულვარი, იქ მომიქამია ჩემი წუთისოფელი, მაგრამ ამისთანა გონიერი პირტუყვი არც მინახავს და არც გამიგონია!

2

ფურს კოშკარი გავულე და ჩამოვეცალე: — მიდი, ფოთოლა, მიდი.

უხალისოდ შემოიზღაზნა ეზოში. სხვა დროს შემომზღუფვლბდა ხოლმე, ახლა კი ისე ჩამიარა გვერდით, თითქოს პირველად მხედავდა. დღის სული ტრიალებდა ისევ და დანახვაც არ გამჭირვებია, მაგრამ ხელთ მანინე მოგონებ: ისე ცოტა ედგა რძე, ვიდრე, ალბანტე ჩამოწყვლა-მეთქი. გამაშრალი მიგჩერებოდი ფურს. ამ დროს პაპაჩემმა ჩამოახმაურა კიბე:

- რა! დავალია, შვილო?

ღლიან-პატრიაანდ ყველა გადიდაცადა, უკადრისობის ბზიკობიან და სოფელსაც არა ჰყავს მენახირე, პოდა, რაეი სხვა გზა არ არის, საქონლის პატრონები რიგრიგობით მენახირებოდა — რიგრიგობით დაუღიბთ მანია საძოვარზე. ვერაფრით ვერ ვავისწერი, დილას ვინ ჩამოატარა ნახირი. პაპასაც ამიტომ ვკითხე:

- დღეს ვინ იყო მორიგე?
- იასონა ბალიაშვილი. რაზე მკითხებები?
- მიწვეული მიჩვენება, — ისევ ცურზე მოვუსვი ხელი.

— რას ამბობ, შვილო. იასონა მაგას იკადრებს?! რომც იკადრებ, ბარემ ისაც თქვი, გაუჩრდებდა ფოთოლა? იქნებ უფუფრებოდ არის და პირი არაფერს დააკარა, ისე საიდან მოიღვამდა რძეს? — ფურს ქელზე გადაუსვა ხელი, ზურგზედაც, ცურვი მოუსინჯა და თვითონ დააუქვდა, — მეც ჩამოწვეული მიჩვენება... რა ვიცი, შვილო, ვილას უნდა ენლო!.. არა მგონია!.. ეგეთი რამე რომ მოხდეს, მთელი სოფელი ვინახაშო, მინდორ-ველსა და ტყე-პალაშოა გაფენილი, დამნახავი გამოილუვა?! მანინე გადავალ, შვილო, ვკითხავ იასონას, თვალიდან ხომ არ დაკარგვია დღესა...

- მაგრამ წასვლა აღარ დასჭირდა, შენ ვითონ იასონა პაპა დავეგზავნა:
- ოკახიშვილებო!
- ლიაა კოშკარი! — უგემურად გასძახა პაპაჩემმა. საძოვრიდან რომ დაბრუნდებოდა ფოთოლა, გადასჭირდა ეზოს და თუთის ქვეშ ჩერდებოდა. სითბოში ლა-

მეც გართ, ამ თუთაზე ვაბამდით. ეს თუთა კი სახლის ქვემოთ არის გაფოფრილი და ძალიანაც დააკვირდეს პიშკრიდან, ფოთლიანი ტრეტები არ დავანახებებს მის ქვეშ მოკალათებულ მიწას. ბუნებრივია, ვერც იასონა პაპა მოგვავწყენდა თვალს.

— აქა შშვილობა, ხალხოს!

— გაემაროს, — თავიც დაუქნია პაპაჩემმა, — ეხლა სწორედ შენთან ვაპირებდი გადმოსვლას.

— მეც ავი ამიტომ მოვიდი, — ფურის ახედ-დახედა.

— პა? — მიაჩერდა პაპაჩემი.

— რა ვიცი, ვანო, კაცო, შვის ამოსვლამდე ხალისიცა ჰქონდა, მადაც. ამოვიდა მზე და მთლად მოეშვა, მარტო წყალზე იწვედა — სვამდა და სვამდა. მთელი ამსივრძე დღე მაგასი ცოხნა არ დამინახავს.

— მოიცა, საერთო ზვრების გასადევარზე ხომ არ ამოვვები?

— აბა, რას ამბობ, ათას შხამებს აყირანი მიწას, ათასი შხამებით შეწამლავენ ხოლმე ვაზსა, იქით ჩამტარებელი ვარ?! ხეე-ხეე ჩავატარე, მე-რე აკაცებში გავვიდი და ეგრე, ძოვებ-ძოვებით ჩავრეკე ალაზანზე, კალაში... მთელი დღე მოწყენილი იყო, პური მივფორდ და ისიც არ გამომართვა, დასუნი და გვერდზე მიაბრუნა თავი.

ან ჩემი ფური დავარდნილიყო, ან კიდევ დღეს შე არა ვყოფილიყავ მორიგე!.. ერთი და ერთი, კაცს რო აუწყებდა ცხოვრება, ბევრიც ეცალის, ვერაფრით ვე-ლარ დაილაგებს. ვითომ სხვა სადარდელი არა მყოფის და, ეხლა ესეც არ გამოიტყვარა!

— ნეტა, უხსენებელმა ხომ არ დასუნთქა? — თითქოს თავისთვის ჩაილაპარაკა პაპამ.

— ეგეც ვაგიფიქრე, — ოხვრითა თქვა იასონამ. — ისე საგულდაგულოდ მივატარ-მოვატარე თვალი, ჩლიქ-ზე რას მიუყენებდა ნესტარს, მაგრამ, დამიჭერე, ჩლიქიც

კი არ დამრჩენია გაუსინჯავი... ვეტეტები ხომ არ მოგეყენა?

— ამაღამ დავიციდი, რა ვიცი, იქნებ არ გამოვითვალა და ხვალ დავაყენებ თავზე... ვისთვის რა დამიშვებია, გამეტებით დაგრტყათ რამე, ან რა ჯაფა ადგას ისეთი, დაააღულოყო; არც წლებს სიმძიმე აცოდლებლეს, გული დამემშვიდებინა, სიბერის ბრალი-მეთქი; ავი სულ ორჯერ მივლო, თანაც დროითა და რიგით... აბა, მოხმედე, ფოთოლა, — მოეფერა პაპაჩემი, — დელო?.. იქნებდა გეწყინა რამე და გვებუტები?.. შენ რო ეგეთი რამ არ იცოდე?..

ფოთოლა შეტკოდა, ჩემკენ მოაბრუნა თავი.

— ეგრე... აბა მეც მოხმედე, დელო.

მაგრამ ფური ისეც გაქვავებულად იდგა.

პაპაჩემმა ბარბაცე დაიკრა ხელი:

— ვაიმე, ვაიმე, რძალ-შვილი მაინც იყოს შინა!

მაპაჩემი და დედაჩემი ორი დღით წავიდნენ თბილისში, ვიდრე უარესად მოგვწოლია მიწის სამუშაო, ბარკე ავადმყოფ ნათესავს ვინახულებთ... რისი ორი დღე, უკვე მეოთხეც ჩამოთავდა, მათი ჩიჩინისა და ტურტურის მონატრული გავხდი.

— თუ ამაღამ არ გამოჩნდნენ, დავკრავ ფეხსა და გამოვცხადებდი ქალაქში! ან ჩვენებს დემარტათ რამე, ან ჩემს საცოდავ დისწულს... ფოთოლა განწირული თუა, შენი აქ დგომით არაფერი ეშველება მაინც, ადი, შვილო, დაიძინე!..

დაიძინეო? რა ჯანდაბა დამაძინებს!

ზუსტად ერთი კვირისა იყო ფოთოლა, დედა რომ მოუკვდა — ობოლი. მოკვდა კი არა, მოუკლეს. აი, როგორ მოხდა ეს: ზედ შარავასთან ეცხოვრობთ, მოსახვევში. ერთ კვირა დილას, რალა თქმა უნდა, მოულოდნელად, ჩვენს ტიშკარში შემოვიარა „ეიგული“. ის-ის იყო ობოლა გავიფიქრე წინ, შინავენახში მიმყავდა, ვიფიქრე, გასადევარზე წავაბალახებ-მეთქი. პოდა, შემოვიარა ტიშკარში ვილაცის „ეიგული“, დეჯახა ობოლას და იქვე აუკანკალდა ფეხები. თავზარი დამეცა: პირველად ვხედავდი, ფური რომ ასე საცოდავად კვდებოდა. კაცმა რომ თქვას, ძროხისთვის სულ ერთია, მოკლავენ თუ დაკლავენ, მაგრამ მთლად ასეც არ არის: ობოლა დედა იყო, მთელი ერთი კვირა ეფერებოდა შვილს — მთელი ერთი კვირა ლოკავდა და ლოკავდა! შვილს დაკარგავდა თვალისა და აზმუვლდებოდა, იმოდენა თვალები უხდებოდა, იფიქრებდი, ცოტაც და გადმოცვივდებო. ვიდრე მოწყველიდით, ჯერ ფოთოლას მიუშვებდი ცურზე. წოვდა ფოთოლა, თან დროდადრო დრუნხს გამეტებით ურტყამდა ჯიჟანს. მერე მოვაპირებდით ფოთოლას, დედაჩემი მოსაწყვლად მიუჭდებოდა და ცოტა ხნის შედრე მუტარაც გვესივოდა:

— ჩამოუშვი, რომ გუბნები! — უყვიროდა დედაჩემი. — ვერ უყურებ, როგორ უყვარს შვილი?

— რა ამბავია? — განგებ ჰკითხავდა პაპა.

— აიზნიქა წელი და აღარ უშვებს რძეს!

— მერე?

— რალა მერე?!

— ამტყუნებ-მეთქი?

— მართალია, დედა ესეტ... ჩამოუშვი ცოტაც, ობოლა, ჩამოუშვი ცოტაც, თორემ სადაცაა გავბრუნდები! — თან ელიმებოდა.

ჩაიხედავდა შაპა სათლში:

— გაყიდვით ჩვენ არა ვყიდით რძესა და არც ყველი ამოგვაქვს, რძე-მაწვნად ესეც გვეყოფა, რძალო, დანარჩენი დაანებე ფოთოლას, გაიხაროს.

დღაჩემი აიღებდა სათლსა და არაცრაცებულ ფოთოლას მიუშვებდა ხოლმე ცურზე...

იმის ვამბობდი — შემოვიარდა ეზოში ვილაკის „ჭიგული“, მარჯვენა ფარი დაარტყა ობოლას, მერე გვერდზე გავარდა და მთელი სიჩქარით შეასკდა თუთას. მაშინ მანქანა არ გამხსენებია, ობოლას ვუყურებდი — ფეხები უკანალებდა და თავსაც გამეტებით ურტყამდა მიწას. ფოთოლამ ჭერ დასუნა დედას, ცოტა ხნის შემდეგ წინა მუხლებზე ჩაიჩოქა და ჯიქანს დასწვდა. ავიყვანე ფოთოლა და რომ შეებრუნდი, მამაჩემმა მიყვირა:

— ეხლა მაგის დროა? გაუშვი ხელი და მომეჩხარე!

ახლაა დავინახე: მამაჩემს მანქანის კარი გამოუღია და საწესთან თავჩაქინდრული, ვეება კაცი გამოჰყავს და ვერც გამოჰყავს ვარეთ. დღაჩემის წვილ-კვილი ქვეყანას იკლებს, ისეა დაბნეული, სათლით გარბი-გამობრბის ეზოში.

მევიარდი და მეც დავეჯავგრე სისხლით მოთხვილ კაცს, მაგრამ მიძიმე იყო. ძალიან მიძიმე და ძვრა ვერ ვუყვით. ამასობაში მუხობლები და გამვლელ-გამომვლელიები მოცივიდნენ — რის ვაივაგლახით გამოიყვანეს და საჩუხის ტახტზე დააწვინეს. ვიდრე ექიმს მიაწვდენდნენ ხმას, შაპამ სისხლი მოსწმინდა არყიანი ტილოთი, ყვრი-მკლები დაუხილა და, როგორც იქნა, მოასულიერა. მერე ექიმიც მოვიდა, გასინჯა და საავადმყოფოში წაყვანა ბრძანა.

— ვითომ ვადავრჩები, ექიმო? — ჰკითხა უცნობმა და თვალები მილულა.

— ბევრი არაფერია. — ანუგეშა ექიმმა, — ორიოდ დღეში მომჯობინდები.

— ომერთო, ეს ერთი ნატვრა შემისრულე — გამაგებინე, ვინ იყო!

— გიცი და მანქანა გავიწილა, კაცო?! — ხელები გაშალა ჩემი კლასელის, მიხოს მამამ. — ან მართლა გიცი იყო, ან არყით ვალეშილი, ანდა კიდევ, ისე იცოდა საჭე, როგორც მე ჩინეთის მართვა-გამგეობა ვიცი.

— ისე მჯერა, მთვრალი იყო, როგორც მე კიდევ — მწინლის ამოღება ვიცი, — თქვა შოი ნარიაშვილმა და, თითქოს მოლაპარაკებულები არიანო, ყველამ დაუქნია თავი.

— შოფერი კაცი ხარ, დაგეჯერება, — უთხრა მამაჩემმა და მერე ექიმს მიაჩრდა, — რალს უყურებთ, შალვა ექიმო?

— სადაცაა სასწრაფო დახმარების მანქანა მოვა.. საჭე აგერია? — ჰკითხა და მაკა გაუსინჯა ისევ.

უცნობმა ხელით ანიშნა, არაო, მერე — მამაჩემისკენ
ოღნავ, სულ ოღნავ მიპარუნა თავი:

— ვადაჩრები, ხომ კარგი, არადა, ჩემიანები ვადა-
გინდიან ზარალს.

— შენ შავზე არ იდარდო, — უთხრა მამაჩემმა, გი-
ბიდან ცხვირსახოცი ამოიღო და ჩაჩრჩქვილი ტურჩები-
დან სისხლი მოაშორა.

— ისეე სისხლია? — ასადგომად წამოიწვია უცნობმა.

— იწევი, — მკერდზე მსუბუქად დააღო ხელი ექიმ-
მა, — თვლია... სადაური ხარ?

— თუღველი...

შეიწვია წინაშე მანქანის უვლის გარშემო და მი-
ხოს მამას ელაპარაკება:

— საქარეც დაღველია, შუქფარებიც, რადიატო-
რიც, საშუკე მიბრეცილ-მობრეცილა... რკინა უნდა იყო,
ავტო ავარიას რომ ვადაღურე ცოცხალი... ნახევარი მან-
ქანა აღარ არის, თანაც ეყე, სილომერტს დახედე, ბეკ-
რი-ბეგრი ერთი კვირის ნაგებია... იმარჯვა, თორემ თა-
ვის მანქანიანად გაისრისებოდა... ხო ამოღენა კაცია, ელ-
დასავით უტებ აუქცია გვერდი და შემოვარდა ეზოში.

— შენ დაინახე თუ სხვის ნათქვამს იმეორებ?

— რა სხვისა ნათქვამი!.. სადალაქოში მივდილობი; ერ-
თბაშად ისეთი გუგუნი მომესმა, შიშით გვერდზე ვავხტი,
მეგონა რაღაც ოხრობა მეგახებოდა! მივიხედე: „გახი“
მოფირიანეს და მოაქვს არეგებოდა! ამ დროს ქვემოთა მო-
სახვევიდან კიდევ „ეტიგული“ გამოვარდა. შიშისა და
ცოდვის ოფლი დამასცდა — ნაღლი სიკვდილის სუნი
ტრიალებდა. მაგრამ უტებ იმარჯვა „ეტიგულის“ პატრონ-
მა, მარჯვნივ აიღო და ქოშარში შევარდა, რაღაც სანტი-
მეტრებით გაასწრო... ის თავზეხელალებული კი, ვინ იცის,
რამდენ უღანაშულო ოჯახს დაუეყენებს შავ დღეს...

შავლა ექიმმა ნემსი გაუეყენა ავადმყოფს და ამასო-
ბაში სასწრაფო დახმარების მანქანაც მოვიდა.

ნაუარიალი კაცი საეცეზე, რომ დაწვინეს, ახლა ავ-
ტონისპექციის მანქანა შემოვარდა ეზოში. ორი კაცი
გადმოვიდა მანქანიდან. უცნობს დახედეს და, გულში
რომ დაიშვინდეს, მერე ჩამოართვეს ხელი მამაჩემს.

— გაბათი? — მალალს კითხა მამაჩემმა.

— რას გაბაბა? წინ გადაუდღებოდა თუ საბურავებში და-
უშვენ ტყვიას?

— მაშ აიწყვიტოს და მიღვეწ-მოღვეწოს ქვეყანა?!

— რკინიგზის გადასასვლელზე გაიხიხრა და მაშინ
წავტაცეთ ხელი.

— მოტორი ჩაუქრა?

— მატარებელი ჩამოეთვარა. ალბათ იფიქრა, ამას
ვერაფერს დაეაკლებოდა და რის ვაივავლახით დაამუხრუ-
ქა.

— გაუტაცინა?

— არა, აოყით დამთვარალა უგონო.

— კიდევ ღვინო-არყის გაუგებლად სმამ დაგვლუმა
და დავაქცია! — აყვირა პაპაჩემი. — დალაგებულ
კაცი წყალს არ დაღვეს ამ უთენია და უღვე რაყიო?!
რას ეფერებოდა ლიოთებს, წაართვით საბუთი და დაუხი-
ხო! ნახათ, მერე, ვინლა გაბედავს, მთვარალი შეცოდ-

ვილდეს მანქანაში!.. არც თქვენა ხართ ციდან ჩამოთო-
რენი ანგლოზები, თორემ ადღენს ვერ გაგინდებდნენ!
ერთის აპატიებ ხათრობა და ოხრობობა, მეორეს, მესამეს,
მეოთხე კიდევ მოლად უარესს იზამს!

— შოცია, მამი, რა ამბავია? — შეწუხდა მამაჩემი.

— მართალი სიტყვა არაა შენ მოგწონს და სხვას რა
უნდა გეუბარაყო! — დახარა, ობოლას დააჩერდა, —
კარგი იყავი, კარგი, შე უბედურო!

ინსპექტორმა დაამტკიცებელი „ეტიგული“ დაათვალი-
ერეს და ახლა ობოლას დაადგინა თავზე.

— უნდა იჩივლოთ? — ითხა დაბალმა.

— როგორ გეკადრებათ?! — გაწყრა მამაჩემი.

— რას ბრძანებთ, შვილო? — ახლა პაპაჩემმა დაიკეცა

შუბლი. — ესეც ბუნების შევილია და ცოლგაა ესეც,
მაგრამ კაცი ვადაჩრხა და რა გვეძროხება, ღმერთი გეშ-
ველისი!.. იმ გვარამისაწყვეტს, დავეჯგორო, ამის მეტი სხვა
არავინ გაუშყარებია?

— ჯერჯერობით არ ვიცით, ავყვებოდა და გავიგებო.

სასწრაფო დახმარების მანქანა წავიდა და ავტონი-
სპექტორებიც წავიდნენ. ხალხიც მალე გაიფანტა ბუ-
ლენ-ყაყაინი.

— აფსუსია ამხელა ფურის ეგერ გაუფასურება, მა-
გრამ რას იზამ! — თქვა პაპაჩემმა. — ფოთოლას რალა
უყუყო?

— მე მოვეულო, — ეთქვი და დღეს შევხედე.
დღემ ფიქრიანად დამიქინა თავი.

მამაჩემმა საიდანაც ვეება მაწოვარა მოიტანა. ვყი-
დულობდით რძეს და იმ მაწოვარათი ვასმევედით ფოთო-
ლას. ბალახს ვეგმი რომ ვაფსინავა, მთელი ოჯახი ვერ ავუ-
დილობით ლორთქო ბალახის ზოდვას. ვეტეკიმი მოვიყა-
ნეთ და, როგორც დავგვარავა, ჩვენც ისე ვიქცეოდით.
ერთხელ დედაჩემმა თქვა, შენც არ გელოლიავებოდათ
ისე, როგორც ფოთოლას ველოლიავებოთ. მე კი ღე-
დისერთა ვარ, თუმცა და მყავს და არცა მყავს.

ლაშე დიდნას ვეფიქრობდი ფოთოლაზე, ვეფიქრობდი
კი არა, ვეღაროდინდი. ამიტომ იყო, ძლიეს მომეკიდა რუ-
ლი, ძლიეს ჩაიძინე.

ვიღაცამ ხელი შემახო შუბლზე, გაიღვიძე, გათენდაო.
თვალი გავახილე და მამაჩემი დავინახე. რაც მე მაშინ
გავიხარე! წამოვკეტი.

— როდის ჩამოხვედით?

— წუხელ.

საბანი ვადაღვიძე და ფანჯარას ვეკი — ჩვენი „ეტი-
გული“ მთელი იდგა თუთის ჩრდილში.

— რა? — გაეღიმა მამაჩემს, მიხვდა, რატომაც ვა-
დაღვიძე.

— რა ვიცი, თასი ოხრობაა გზახე.

— ორი თვე ჩათავდა, აღარ მინახავს ჩემი ავადმყოფი
მამიდაშვილი და, ცოლდა-ბრალით ავკვესო, ორი
დღით მინც დარჩითო. ჩამომდნარია, საცოდავი, ჩამომ-

ღნარი, ქუჩაში შეგზვდეს, ველარ იცნობ... დიდი მოკითხვა დამაბარა შენთან.

- დღესვე გავუგზავნი წერილს.
- ძალიან ენატრები.
- ფოთოლა ნახე?
- რად უნდა მენახა, ვითომ?
- ავად იყო წუხელ.
- რას ამბობ, რამ გააადამყოფა, ნახირს გავაყოლე, ცხვარი კიდევ მამაჩემმა თვითონ წაიყვანა საბალახოდ... ადე, — საათს ახედა, — რაღა უკლია, თითქმის სკოლაში წასვლის დროა.

— დეღარემი საღაა? — თან შარვალს ვადევნედი.
 — ბიძა გახდომია შეუძლოდ, ის ბიძა კი არა, ემანდ წყაროსთან რომ ცხოვრობს, ქვემოთა — ბიძინა. ჰოდა, იმის სანახავად აიწია ბინდბუნდზე. ამდენი ავადმყოფობა, კაცო, ამდენი?!

— გულში აკი მალაზიაში იყო, ასე უცებ რამ წააქცია?
 — რას გაიგებ, ზოგი ავადმყოფობაა, ნახევარ წუთში

ჩანდა მოღობილში. მანქანა უკვე მოებრუნებინა ჩემს, თავქვე ექნა პირი.

როგორც გვიან ამდგომს ემართება ხოლმე ეჭვიანობა დიდ დიდ წაისისაზე. არც მამაჩემს ეტყობოდა ჩვეული ძალა, ორიოდე უკლემა გაღუპა და აჩქარებული წავიდა. მეც აეჩქარდი, მაგრამ ცოტა მაინც დამაგვიანდა გაკვეთილებზე.

პირველი გაკვეთილი გეოგრაფია გექონდა. გეოგრაფიის ნათესავი, მამაჩემის ალალი ბიძაშვილი გვასწავლიდა. შეველე კარი, ზღურბლზე გავჩერდი — სისას კითხულობდა. ჩემს გვარს მიადგა და, ვიდრე ამომიკითხავდა, ღიმილით ვუთხარი:

- აქა ვარ.
- რაღაც უცნაურად ამხედ-დამხედა:
- ვიფიქრე, არ მოვა-მეთქი... დაჯექი.
- ვითომ რატომ არ უნდა მოვსულიყავი?! — მერ-ხში შევატურე ჩანთა.
- მეგონა, ფოთოლას მიაცილებდი სასაკლაოზე.

კარგი დედის შვილია და კლასში ვინმემ გაუბედოს ზედმეტი სიტყვა, მაგრამ ახლა ყველა ერთად ამბურდა: ვინ ჩაიციან, ვინ — ჩაიჭირქილა.

- აბა! — გააჯერდა მასწავლებელი.
- ისევ ღუმელი ჩამოვარდა.
- რაო, ფოთოლა სასაკლაოზე წაიყვანესო?! — გაეშრი და გავხედი.

მასწავლებელი მომიხსლოვდა, სინანულით მითხრა: — რას წარმოვიდგენდი, არ გეცოდინებოდა.

შემეშინდა, ემანდ ცრემლი არ მომამწვეს და თავი არ მომეჭრას-მეთქი, ერთბაშად მოვეწყდი ადგილიდან და ღია კარში გავვარდი. რაღაც დამიძახა მასწავლებელმა, მაგრამ მის გასაგონად არ მეცალა — აწყვეტილი მივბრბოდი თავქვე, არც აქეთ-იქით მისახედალ მეცალა, არც ნაბიჯის შესანელებლად. შარავზა გამოჩნდა და ავტობუსიც დავიჩახე, სვლას ანელებდა ვასაჩერებლად. კიდევ უფრო მოვუმატე სირბილს. ვითუ მგზავრი ცოტა ჰყავს და მალე დაიძრას-მეთქი, პირში ვიტაკე თითები და მივლი ძალით დავუსტვინე. ვიღაცამ ხელის აწევით მანიშნა, უშეზოდ არ წაეაო, მივკლომინდი ავტობუსთან და მაშინ დავაკვირდი: ხელი რომ ამოწია, ჩვენი ფოსტალიონი, ბენო ტატიაშვილი იყო. ავტობუსში შევედი და მითხრა კიდევაც, საით გავიწვიეთო.

- საქმე გაქვს? — ძლივს ვითქვამდი სულს.
- ხუთჯერ მოგაკითხე შინ და ვერ დაგიჭირე.
- შუადღისას იქნებოდი.
- ეგრე იყო. რო ამოხვალ, მომძებნე, წერილია შენს სახელზე.

— მერე ვერ დატოვე?!
 — საკუთარ ხელშიო. ჩანთაში მაქვს, ჩანთა კიდევ ფოსტაში მივაგდებ წელან.

გამოჰყოფს ხოლმე კლანჭებს. საღლისო გაკვეთილები იცი?

- თუ გამიძახეს, მოვახერხებ რაღაცას.
- აჩქარდი, ვისაუბროთა და წავიდეთ მერე ჩვენ-ჩვენი გზით.

არც ფოთოლა ება თუთაზე და არც ცხვარ-ბატკანი

მზა კავკასიონზე

ანდრა კარბელაშვილი

მხატვარი
შადიშან ვაშვასაძე

იმ მნიშვნელოვან მოვლენათა შორის, რომელთა მოწმედ XI სუფიედში გავხდებით, იქნება საუღელტეხილო რკინიგზის გაყვანა კავკასიონზე.

რკინიგზა კავკასიონზე? — შეიძლება გაიკვიროთ თქვენ, როცა წარმოიდგენთ კასპიიდან შავ ზღვამდე, თითქმის 1500 კილომეტრის სიგრძეზე გადაქიშულ კავკასიონს. მართლაც, ძალზე გაბედული ჩანს ამაზე ფიქრიც კი, მაგრამ განა ბევრი ოდინდელი ოცნება დღეს სინამდვილედ არ გადაიქცა?

მაგრამ ვიდრე პროექტებზე ლაპარაკს დაიწყებდით, ჭერ მიდით და გავარკვიოთ, რისთვის არის საქარო და რით არის ხელსაყრელი კავკასიონის ქვეზე ამ უნიკალური რკინიგზის გაყვანა.

დიდი სამშაულო ომის წლებში თბილის-მოსკოვის მატარებელი შემოვლითი გზით, ბაქო-გუდერმეს-როსტოვის გავლით დადიოდა. ახლა კი თქვენ იცით, რომ თბილისიდან მოსკოვის მავალი მატარებელი დამსუფთავებ მთავარიება, ჩადის სამსტრადიაში, გაივლის სოხუმს, ტუაფსეს და როსტოვს შიადწევს, აქედან

კი მოსკოვისკენ გაუდგება გზას. ბევრ თქვენგანს ალბათ უმგზავრია კიდევ ამ მოხრებულ გზით.

ამ ხაზის გახსნამ მანძილი თბილისსა და მოსკოვის შორის 675 კმ-ით შეამცირა, ბათუმსა და მოსკოვის შორის — 1165, ხოლო სოხუმსა და მოსკოვის შორის — 1400 კმ-ით. გარდა ამისა, სანაპიროს ხაზმა დიდი როლი შეასრულა ამიტერკავკასიის დასავლეთი რაიონების სამეურნეო და კულტურულ ცხოვრებაში და ხელი შეუწყო შავი ზღვის სანაპიროს საკურორტო ზონათა განვითარებას.

მაგრამ ხომ შეიძლება, კიდევ უფრო შემოკლდეს გზა თბილისიდან მოსკოვამდე? თუკი მატარებლები ივლიან არა შემოვლითი გზით, არამედ ჩქიქურ პირდაპირ — დაბს, კავკასიონის მთავარი უღელტეხილის გავლით, მაგალითად, ქალაქ ოჩოჩინიკისაკენ? საუღელტეხილო რკინიგზა თბილის-მოსკოვის მატარებლის მგზავრობის დროს X საათით შეამცირებს. ასევე შემცირდება დრო ერევან-მოსკოვისა და თბილის-როსტოვის შუაზე.

საუღელტეხილო მაგისტრალი დაჩქარებს არა მარტო მგზავრების გა-

დაყვანას, არამედ ტვირთის გადაზიდვასაც. საქმის არის, რომ დღესაც კი თბილისიდან ბრესტისკენ გზაზე წავილი ტვირთი მხოლოდ მთავარ თულებით კი არა, ისევე ბაქოს მიმართულებით იგზავნება. რატომ? იმიტომ, რომ შავი ზღვის საკინიგზო მაგისტრალი ძალზე გადატვირთულია სამგზავრო მატარებლებით.

როცა კავკასიონის საუღელტეხილო რკინიგზა აშენდება, ტვირთი გადაზიდვის გზა 970 კილომეტრით შემცირდება. სპეციალისტებმა გამოთვალეს, რომ საუღელტეხილო რკინიგზა ქვეყანას ყოველწლიურად დაახლოებით 108 მილიონ მანეთს დაუზოგავს. ამ მილიონებს კი გამოვიყენებთ ახალი სკოლების, საბავშვო ბაღების, საცხოვრებელი სახლების ასაგებად, ჩვენი ქალაქების და სოფლების უფრო გასალამაზებლად, საბჭოთა ადამიანების კეთილდღეობის ამაღლებისათვის. აი, რატომ დადგა დღეს კავკასიონზე უნიკალური რკინიგზის პრაქტიკულად გაყვანის საკითხი.

„პრაქტიკულად გაყვანის საკითხი“ — ეს გამოთქმა შემთხვევით არ გვიხმარია, ბავშვებო.

თურმე საქართველოს და რუსეთის უმოკლესი სარკინიგზო ხაზით დაკავშირება ჭერ კიდევ გასული საუკუნის მეორე ნახევარში ყოფილა ქართველი და რუსი მოწინავე საზოგადოების ოცნება!

აი, რას წერდა 1872 წლის 28 აპრილის გაზეთი „დროება“: „მეამბადა ლაპარაკია, რომ ტფილისისა და რუსეთთან შეერთებისათვის რკინიგზა შიომთხი უნდა იქნება გავილესი. ამისათვის მოუნდებდა ერთ ადგილს ექვსი ვერსის სიგრძით შიომთხი გვირაბის (ტონელის) გათხარაო. გვირაბის გათხარა ძნელი არ იქნებოდა, რადგანაც რბილი ქვია შიომთხის გასაოხრელი ადგილები და მუშაობას რვა მილიონზე მეტი არ მოუნდებოდა. დანარჩენ ადგილებში გზა მთის ფერდობებზე და ვაკეებზე გავა. ანგარიშობენ, რომ ეს რკინიგზა ისე ძნელი გასაკეთებელი არ იქნება, როგორც აქამდის ეგონათ და გვირგვინ ადგილი განსაკუთრებით მოხსენის გვირაბზე, რომელიც 14 ვერსია. ეს აზრი ეუთუვნის პოლიტეხნიკ ნებატოვისს, რომელიც ვლადიკავკასის გზას აკეთებდა რამდენიმე წლის წინათ და როგორც აქაური რუსული გაზეთი „კავკასი“ ამბობს: „კავკასიის გზის მოედის ცოდნაში განვიტარებულა“.

ინუნიერი ბ. სტატოვსკი კავკასიაში გზებისა და რკინიგზების მშენებლობის დიდი ენთუზიასტი და ქართველი სპეციალისტების მეგობარი

იყო. ჭერ კიდეც 1857 წელს მან წამოყენა საეთიხი თბილისისა და ზაქოს რკინიგზით დაკავშირების შესახებ. იგი იმავე წელს შიველიანის შვიციარაში, რათა შეეწავლა, როგორც რკინიგზების, ასევე გზებისა და ვიარაბების მშენებლობის ორგანიზაცია. 1865 წლიდან ბ. სტატკოვსკი თბილის-ფოთის რკინიგზის სამუშაოთა უფროსია. იგი მონაწილეობდა 1877 წელს ქუთაისის რკინიგზის შტოს შემოწმებაში, რის შემდეგაც პირველი მატარებელი ჩვიდა ქუთაისში. სტატკოვსკიმ დიდი მზრუნველობა გამოიჩინა, აგრეთვე სურამის უღელტეხილის სარკინიგზო ხაზთან დაკავშირებით. საერთოდ, მას ძალიერ ახლოს მიჰქონდა გულთან საქართველოში გზათა მშენებლობის პრობლემები. ჭერ კიდეც 1858 წელს მან „პეტერბურგკიე ველომოსში“ გამოაქვეყნა სტატია სათაურით — „გზა კავკასიის მთების უღელტეხილზე“.

მოწინავე ქართველი საზოგადოების დიდი ყურადღება მიიქცია ბ. სტატკოვსკის მოსაზრებამ, რომ რკინიგზის გაყვანა კავკასიონზე უპშელსაოსების ძალიერ ხელსაყრელი ღონისძიება იქნებოდა. ამიტომ ამ საკითხს სეროფოლად იხილავდნენ თბილისში, რუსეთის ტექნიკური საზოგადოების კავკასიის განყოფილებაში, რომლის თავმჯდომარე მიხეილ გარსევანიშვილი იყო, ხლო სახატო წევრი — ჩვენს სახელოვანი პოეტი გრიგოლ ორბელიანი.

1870 წლის 21 მარტს თბილისში შედგა კავკასიის განყოფილების სხდომა, რომელზედაც სტატკოვსკი მოხსენებით გამოვიდა და აღნიშნა, რომ საუღელტეხილო რკინიგზას, მისი აზრით, ერთმანეთთან უნდა დაეკავშირებინა მცხეთა და ვლადიკავკაზი (დღევანდელი ორჯონიძე). მშენებლობას 4-5 წელი დასჭირდებოდა. უღელტეხილზე გვირაბი უნდა გაეკეთებინათ ჭერის მთის ქვეშ; მისი სიგრძე 7 კილომეტრზე მეტი იქნებოდა.

საინტერესო იყო საუღელტეხილო რკინიგზის ასეთი ვარიანტი: გორი-ცხინვალი-რუკის გადასასვლელი-მდინარე არღონის ხეობა-ვლადიკავკაზის რკინიგზა. ამ წინადადებით დაინტერესდნენ მიხეილ გარსევანიშვილი და გეოლოგი გიორგი წულუკიძე. გ. წულუკიძე გაემგზავრა ამ ტიპის გეოლოგიური პირობების შესასწავლად და თბილისს დაბრუნებულმა სპეციალისტებს გააცნო თავისი მოსაზრებები.

გიორგი წულუკიძის მოხსენება დამაჩერებელი აღმოჩნდა: 1870 წელს გორსა და ცხინვალზე გავ-

ლით საუღელტეხილო რკინიგზის ვარიანტი მოიწონა გზათა სამინისტროს სპეციალურმა კომისიამ.

მიხეილ გარსევანიშვილი შესანიშნავი პიროვნება იყო. მან დიდი ამაგი დასდო საქართველოში საირიგაციო, ჰიდროტექნიკური და საგზაო მშენებლობის საქმეს, დაწერა სანტერესო სამეცნიერო ნაშრომები: „ამიერკავკასიის საირიგაციო ნაგებობათა მშენებლობა“, „გზა ინდოეთში კავკასიონის უღელტეხილის გავლით“. ქართველი ინჟინერი რუსეთის ტექნიკური საზოგადოების კავკასიის განყოფილების დამაარსებელი და მისი უცვლელი თავმჯდომარე იყო. იგი შემდგომ დაინიშნა პეტერბურგის ერთ-ერთი უმჯობესი უმაღლესი ტექნიკური სასწავლებლის — გზათა საინჟინრო ინსტიტუტის დირექტორად. მას დღეს სამართლიანად თვლიან რუსეთში საზღვაო ჰიდროტექნიკის თეორიისა და პრაქტიკის ერთ-ერთ ფუძემდებლად.

გიორგი წულუკიძე დიდი ავტორიტეტით სარგებლობდა იმდროინდელ მოწინავე ტექნიკურ ინტელიგენციაში. 25 წლის მანძილზე იგი დაუზარებლად სწავლობდა ამიერკავკასიის თიქუმის ყველა კუთხის გეოლოგიურ პირობებს. როგორც ილიაეული გავითი „ივერიის“ წერდა, „მის უუჯრდა ათასჯერ გავსომა და ერთჯერ დაჰკრა“. და, როგორც უკვე იცით,

სწორედ გიორგი წულუკიძემ დაადგინა ტრანსკავკასიონის რკინიგზის გაყვანის პრაქტიკული შესაძლებლობა.

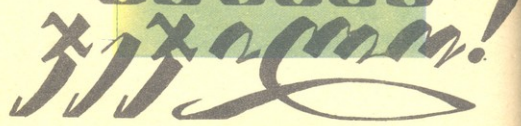
საქართველოსა და რუსეთის უმჯობესი გზით დაკავშირებისადმი დიდ ინტერესს იჩენდა გრიგოლ ორბელიანი, და ეს სხვაგვარად არც შეიძლებოდა ყოფილიყო: მართლაც, განა სწორედ ჩვენმა სახელოვანმა პოეტმა, გასული საუკუნის 60-იან წლებში კავკასიის ჭარბების სარდალმა არ განახორციელა საქართველოსა და რუსეთის შორის სატელეგრაფო კავშირის დამუშავება? აქ სწორედ მან დამტკიცა 1862 წელს თბილის-მოსკვის ტელეგრაფის ხაზის გაუყვანის პროექტი.

1911 წელს თბილისში გამოართა დიდი თაობიერი კავკასიონის ქედზე რკინიგზის გაყვანის თაობაზე. და ისევ დადგინდა ტრანსკავკასიონის რკინიგზის გაყვანის შესაძლებლობა. მაგრამ გავიდა ათეული წლები, პრაქტიკულად კი ნაბიჯი არ გადადგმულა.

დღეს კი, როცა თქვენ მოწმენი

ივანოვ, მეზანა

ხართ თბილისელი მეტრომშენებლებს შემართებისა, რომლებმაც შეხანიშნავი გზებით დასერეს დედაქალაქის მიწისქვეშეთი, როცა საბჭოთა საინჟინრო ტექნიკამ ბევრი უჩვეულო ნაგებობა შექმნა, უკვე პრაქტიკულად გახდა შესაძლებელი ტრანსკავკასიონის რკინიგზის გაყვანაზე ფიქრი.

ქართველმა ინჟინრებმა, ეკონომისტებმა და გეოგრაფებმა უკვე მოხაზეს საუღელტეხილო რკინიგზის რამდენიმე ვარიანტი, რომელთა შორის საუურადღებოა გორისა და ჩრდილოეთ კავკასიის რკინიგზის სადგურ დარკაოხის, თბილისისა და ორჯონიძის, თბილისისა და ჩრდილოეთ კავკასიის სადგურ ხლეპცივსკაიას ტრასები. არსებობს კიდევ ერთი საინტერესო ვარიანტი, რომელიც ამას წინათ წამოაყენა ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატმა გრიგოლ ბუაჩიძემ. ამ ვარიანტის მიხედვით საუღელტეხილო რკინიგზა დაიწყება გარდაბანში, შემდეგ გაივლის თიანეთს და აქედან ჩავა ორჯონიძეში. ერთი რამ ცხადია: ყველა შემთხვევაში საუღელტეხილო უბნის გვირაბების საერთო სიგრძე რამდენიმე ათეული კილომეტრი იქნება, ხოლო ხელმოწერი ნაგებობების რაოდენობა 400-ს წააგებობს.

ბევრი, ძალიან ბევრი მოსაზრება არსებობს სამიხოსო, რომ დღის წესრიგში დადგეს ამ გრანდიოზული რკინიგზის მშენებლობა. ასეთი სამშელოშეილო საქმის დაწყებას კი დიდი და სერიოზული მომზადება სჭირდება. სწორედ ამიტომ აღნიშნა ედუარდ ამბროსის ძე შვადრდანიძემ საქართველოს კომპარტიის XXVI ყრილობაზე: „საბჭოების ახლავე უნდა დაიწყოთ, საუღელტეხილო რკინიგზის გაყვანა ისტორიული მოვლენა იქნება მთელი კავკასიისათვის“.

მართლაც, კავკასიონზე რკინიგზის მშენებლობას დასჭირდება ათასობით ინჟინერი, გეოლოგი, ისტატი და მანქანაკონსტრუქტორი მუშა, უწინარეს კი — ეკონომიკურად და ტექნიკურად დასაბუთებული გზის პროექტი.

და გვერა, რომ ბევრი თქვენგანი გახდება ტრანსკავკასიონის რკინიგზის დამპროექტებელი თუ მშენებელი, საკუთარ წვლილს შეიტანს მსოფლიოში ყველაზე რთული რკინიგზის გაყვანის საქმეში.

როდამ ჩაჩანიძე

მხატვარი
ელჰარდ აბოშაძე

ამბავი მხეშუთი

დაბიჯებდა თბილისის ქუჩებში ერთი მოკრძალებული კაცი. პოლკოვნიკის სამხრეებს ატარებდა, მწერალთა კავშირის წევრიც იყო. ერთობ თავისებური, საინტერესო ბავშვობა ჰქონდა. სწორედ ამ, აწ განსვენებული ადამიანის საგულისხმო ბავშვობის ამბავი გვინდა გავაცნოთ მკითხველს.

მამა ავი:

მეშუთი

მეორე

მეამბავიშისა

დღის ხელს კარგად ცნობდი. იმ დღესაც, როგორც კი მიკოვ, დაველეთილ პერანგზე მომქანა, მამონე მივხვდი, ვინც იყო. შევიწმუშენე და თვლი ვაგაზილე. ჩვენს ნესტთან, ნახვრად სარდაფულ ბინაში ზედ მიწის გასწვრივ გამოჭრილი სარკმლიდან მზის პირველი სხივები იჭყრებოდა. ერთი ბეწო ეზოდან მიხო პაპას ნაცრისფერი, ბებერი სახედრის გაბმული ყროყინი ისმოდა. შემდეგ მიხო პაპას ძახილი გავიგონე:

— მაწონი! მაწონი! დედაკაცებო, თქვენს ვახარებას, ჩქარა გამიცოლოთ ხელი!

ასე შემოდიოდა ყოველი დღე ჩვენს ეზოში.

მწელი დრო იყო. უჭირდა ქვეყანას, რომელიც ცერ კიდევ იმუშებდა მსოფლიო და სამოქალაქო ომებით მიყენებულ მძიმე კრილობზე. და ხარაზ დათიკო პაპიაშვილსაც უჭირდა. თუ სადმე ორკაპეჯ იშოვიდა, ერთს კოლ-შვილს მოკვივებდა სამადლოდ, მეორეს კიდევ თავზე შემოივლებდა და სირაჯ ქვეღვიგირას სარდაფისაკენ გაუტვედა... იქიდან შუალამეს მიბრუნებული, როგორც წესი, ჩვენი დაწოკებით მოიხებდა გულის. ამ ქვეყანაში მთი არაფერი ეკითხებოდა და არც თვითონ იკლავდა თავს, უფრო მეტი რომ გავყო.

...ზონიით წამოვდექი. ჩემს წინ დედა იდგა. თავზე ჭრელი ხილაბანდი შემოგვხვია და ნალღიანი, კეთილი თვალებით მომჩერებოდა.

— ადე, შვილო, ჩქარა ჩაიცი. ვერა ხელად, მიხომ — მაწონი უკვე ჩამოგვირიგა. ადე, წყალი დაგისხა.

პირის დაბანა და თმის ვარცხნა ჭირისდღესავით მეზარებოდა, მაგრამ ისეთი დღეა მყავდა, კია ბიჭი იყავი და სადმე გაქცეოდი.

ხმელი შავი ჰურის ნატეხები მაწონში რომ ჩავყარეთ, ჭიჭიკართან კატამ დაიკნავლა. დედამ ემშაკური ლიმილით გამომხებდა.

— ის არის, შენი ბეღოვლით მძაკიცი ზუკაიშვილი. ცხვირ-პირი მძას დაუშმუნენდა, ეგაც ბიჭია, რაღა. — მერე ახლა, თავი დია კარში გაპყო და ხმაფლო დაიძახა:

— აი, შე ჩხავანა კატავ, აბა, აქედან დაიკარგე!

მაგრამ ჩემი ძმაცაი არც ისე მხალისი ვინმე გახლდათ. ცხრა მთას იქით გადაკარგულიყო. ახლა უფრო ხმაამლა დაიჩხავლა და მეც წამოვლექი.

— წავედი, დედო, სკოლაში დამავიანდებდა.

— ვერსადაც ვერ წახვალ, ცოტაც კიდევ შეტამე.

დედაჩემის ამბავი ვიცოდი, ხის კოჭი ისევ მოვიმარჯვე და ის მაწვინის ქილა ფსკერამდე ამოვასუფთავე.

ქუჩაში რომ გამოვედი, ჩემი ძმაცაი არსად ჩანდა. ვიცოდი, სადაც იქნებოდა ჩასაფრებული და ქუჩა გადავჭერი. მოსახვევს გავცდი თუ არა, ზუკაიშვილი დავინახე. იღგა და შელოდა.

— ბიჭო, ყელსახვევი ისევ არ გიკეთია?! — დამიძახა და ჩემკენ წამოვიდა.

— მამამ ფული არ მომცა, შენს ყელსახვევს ერთი ჩარეკა ღვინო მიჩვენიაო.

— ჰოო! — ნიკაბი დაუგრძელდა შალიკოს. შალიკო ზუკაიშვილი ის იყო პიონერული რაზმის ხელმძღვანელად ავირჩიეთ და, რასაკვირველია, ბევრი რამ ევალეზოდა. — რალაც უნდა მოვიფიქროთ, — თქვა ბოლოს.

მაგრამ ჩვენ სანამ რაიმეს მოვიფიქრებდით, რაზმის საბჭოს თავმ-

ჯდომარეს ანო იასლაშვილს კიდევ მოუფიქრებია და გადაუწყვეტია.

სკოლის ეზოში რომ შევამოციეთ, გოგო-ბიჭები ევილ-ხვილით შემოგვესივნენ. ანო იასლაშვილმა გვერღზე გამიყვანა.

— გოგი, — მომქაჩა საყელოზე, — ყელსახვევი მოგიტანე. — და ჩემს ცვირწინ ყელსახვევი ააფრიალა.

— სირცხვილი არ არის? რატომ უნდა ვატარო სხვისი ნაჩუქარი ყელსახვევი!

— ნუ გავიწყდება, ჩვენ პიონერები ვართ. პიონერი კი პიონერს გვერდით უნდა ედგას, მის ქირსა და ღზინს იზიარებდეს.

ანო ცისფერი თვალებით მომჩერებოდა და ოდნავ იღიმებოდა.

— არა, მაინც არ ავიღებ, — გადაჭრით ვთქვი მე. ანო მაშინვე ბეჭებში ჩამაფრინდა და სახვზე ღრუბელი გადაიკრა.

— მე თვითონ, მე თვითონ ვავიკეთებ. აბა, დადექი, ნუ გეჩვენებენ! — მეც დაველქი, მეთი ჩაჩაჩა ხელო. ანომაც მაშინვე ყელზე ალისფერი ყელსახვევი შემომიხვია.

ალისფერი ყელსახვევით დიდხანს სიარული მაინც არ შეწყობა. დედამ მამის ლოთობა და უზუნო საქციელი ვეღარ აიტანა, ერთ დღეს ხელი დაავლო ჩემს პატარა დას და სადღაც გაქრა. მამამ ერთხანს იდარდა, მერე სახლის კარი მგარდა გამოკეტა. ზურგზე მეწალიათვის საჭირო ხელსაწყოებით სავსე ზურჯინი მოიგდო და გზას გაუუღმეთ. მთელი ერთი წელი სოფელ-სოფელ დავეხეტებოდით. სად არ ვეყარენით. ძალიან გამიჭირდა მამის ჭირვეულობის ატანა და ბოლოს მეც ვავიკეთი. როგორც იყო, თბილისამდე მოვალწიე. აქ ღამეს ხან საღვთვედი და ხან კიდევ საღ. ბოლოს

ბაკის ტერიტორიაზე დავმკვიდრდით. ბაკი მაშინდელი ავღაბების რაიონში იყო. აქ თავს იყრიდნენ კახეთიდან უჩინოსო გლეხები. მაშინსად იყო ავტობუსები, კახეთის მატარებელი... გლეხებს თბილისში გასაყიდი პროდუქტი ურგებთი მოჰქონდათ. ურგმსა და ხარს კი მოვლდა დასვენება უნდა. სწორედ ასეთ ადგილად, სადაც ურემცი ისვენებდა და ხარკი, იყო გამოყოფილი ბაკი. აქ, ჰედვანში, მე მაინც მუდამ ვყოფილობდი ერთ ციკქნა ადგილს, ბლომად შევაქუჩებდი თვისა და გაუხვლად მივეგდებოდი ხოლმე. მიკირდა ლუქმპარის შოვნა. ბოლოს ერთმა კეთილმა კაცმა კარგა მობრდელი ცოცა მანუქა.

— ბიჭო, — მითხრა, — ხელები რომ უკან დაგიწვივა და აღმა-დაღმა დადიხარ, ჭამა ხომ გინდა და სმა. აიღე ეს კოცა. შენგან აბაზიკ არ მინდა. აიღე, შეილა, წადი, აავსე წყაროს წყლითა, ამ გაგანია სიცხეში ცივი წყლის მუშტარს ყოველთვის იშოვი.

ამაზე უკეთეს რამეს ვერავინ ვერ მირჩევდა. კოცას ხელი დევაველ და საქმეს შეუვლდე. მას შემდეგ ცოცა სული მოვითქვი.

ერთ საღამოს ცამ პირი შეიკრა. შავი ღრუბელი გადაეფარა მზეს. გაივლია, დაიშკა და კოცისპირული წვიმა დაუშვა. მოგეცათ ლენა, ბაკში ამბავი დატრიალდა ისეც ტყავის ნაჭერები ჰქონდა, ურემები მაშინვე მოაჩარდახა. მაგრამ ასეთები ერთეულები იყვნენ, უმრავლესობას უჩარდახო ურემები ჰქონდა და მოტყუებოდა. მე კი უსაყველოდ იღუპებოდნენ. ბე ვილაკის ჩარდახიანი ურმის ქვეშ შეეფერვი და მერე, გვიან, წვიმამ რომ ვაღილო, უკან გამოვფერი. მე-ზობლებში ცოცა თივა მივიციხხ-მოვიციხხე და მშრალი ადგილის ძებნას შევუვლდე. ბოლოს, როგორც იყო, ვიპოვე, და თივა გავშალე, ეს იყო ჩემი ლეიბიკ და საბანიკ.

წყლისაგან გამძღარი მიწის დამთრობელი სუნით გაუღენთილ ღამეში ისე მაგრად ჩამეძინა, დილით ძლივს გამაღვიძეს. ქვეყანას უკვე თავზე მზე დადგომოდა. დიდი და პატარა ბაზრისაგან გაკრფილიყო, მარტომელა დავკრეჩნილვარ მთელ ბაკში.

თუცა მარტო არაა, — თავზე ორი ჩემი ტროლი გოგო და ბიჭი მადგახებდა, ერთი ანაო, მეორე — ჩემი მეგობარი შალიკო ზუჯაყიშვილი.

— ბიჭო, გოგია! — მუებუნდა ზუჯაყიშვილი და იცინის, — აქ სად მოსულხარ. ასეთი რა დაგიშავეთ, რომ ყველას ხელი გვკარი და მტკვარი გაღმა გვისროლო.

ჩემ მდე დაფუთილ ხალათს ვისწორებ. შიშით ვიყურები ჭიანჭებზე.

— ბიჭო, ესე შეიძლება? მთელი რაზმი გეძებს, გადავარბუნეთ ეზო-ყაროები. შენ კიდევ კოხრზე შემედარხარ და ცხრა მთას იქით გაგირწვია. ადგი, სკოლას დაუბრუნდი!

ბურანში ჩამესმოდა ზუჯაყიშვილის სიტყვები და იმაზე ვდარდობდი, რატომ მომავნეს თანჯალალებმა.

ახლა ანომ ჩამავლო ხელი ჰუჭუკიან საყელოში, შემომცინა.

— აბა, ადგი, წაივდი!

— არსადაც არ წამოვალ.

— წამოხვალ. წამოხვალ კი არა, კიდევ შემეხვეწები, — დაიქაღნა ზუჯაყიშვილი.

— ვთქვი და მოვრიხ, არსადაც არ წამოვალ. მე დედა უნდა ვიპოვო. წყალს ვყიდი, ფული უნდა შევაქუჩო, ყველგან ვივლი, უამჰველად ვიპოვი დღას.

ვიგრძენი, გულზე როგორ მომჩხელებოდა რალაცამ, სუნთქვა შემიკრა. სახელოთი თვალები ამოვიშრალე. მაშინვე ანოს ხელი შემეხო თმაზე.

— ბიჭო, ჩვენც ხომ აქა ვართ, მოგებმარებით, ერთად ვეძებთ დედაშენი, ვიპოვით, განა ისეთ ადგილას სად წავიდოდა! ვიპოვით, აბა, რა იქნება!

— ადგი, წამოდი! — დამიღრინა ზუჯაყიშვილი.

— არ წამოვალ, აქ ვიქნები.

წავალაზე ვერაფრის დიდებით ვერ დამითანხმეს. ერთი რამ, რაზეც უარს არ ვუთხარი, ის იყო, მეორე დღე დილით მათ ისევ აქ შეგვხვდებოდი. ოღონდ ერთი პირობით, თან არცერთ სხვა მოსწავლეს ან მასწავლებელს არ მოიყვანდნენ.

დილით მართლაც მესტუმრნენ. შალიკოს რალაც შეგვეული ეკავა. ჩამოსხდნენ თუ არა თივაზე, ზუჯაყი-

შვილმა ყრულ ჩაახველა და ამოღებულა:

— ფეხსაცმელები ეზო-ყაროებში, ცოცა საქმელიც, ხვალ მისტეკქნა საქარადეებს მოგატანთ. ჩვენი პიონერები გუმსენ უკვე იყვნენ შენს უბანში, მეზობლებს ეციობებიან დედაშენის ასევე-დასავალს. როგორც კი რამეს გავიცნობ, შეგატყობინებთ.

მე თავი დავუქენი. მერე ანომ ჩამოართვა სიტყვა.

— სკოლას კი მაინც უნდა დაუბრუნდე. ჩვენმა რაზმმა ამას წინათ ახალი კედლის გახუთი გამოუშვა. იქ შენზედაც წერია: კაცი დაიკარგა, ჩვენი მეგობარი, უნდა ვიპოვოთ და სკოლაში დავაბრუნოთო.

— ვინ დაწერა? — ვითბე მე.
ანომ მხოლოდ ერთ წუთს გამის-
წორა თვალი და თავი დახარა.

— მე დაწერე, მაგრამ ჩვენ ყვე-
ლანი ასე ვფიქრობთ. სწორს არ ვამ-
ბობ, შალვა?

— სწორს ამბობ, მავს.
ის ლამე თერთად გავათენე. ვეფე-
რობდი დედაჩემზე, პატარა დიკოზე,
მაშახ... მერე ფიქრებმა უნებლით
ჩვენი სკოლის შენობაში შემიყვანა,
აი, უსხედან მერხებს ჩემი კლასელებ-
ი, სოფიო მასწავლებელი რუკაზე
დაატარებს მთ...

მთელი დედამიწა რომ დავეცლით,
ამ ბაყზე უფრო ჭუჭყიანს ალბათ
ვერსად ნახავდით. აქ ყველაფერი
ყარდა, მიწაც, დამპალი, ყავღასტუ-
ლი სახლის კედლებიც და ეზოში
ტანაყრილი სამად სამი ცაცხვის ხეც
კი. მიუხედავად ამისა, ეს ადგილი
იქცა ჩემს ერთადერთ თავშესაფრად.

ბაკი ალიონზე იწყებდა გამოცოც-
ხლებას. ზმორებთი, მთქნარებით, ხმა-
დალალი შეძახილებით დგებოდნენ
დალლილი გლეხები, ურამებში ხარებს
შეაბამდნენ და ბაზრებიასკენ გასწე-

ვდნენ. ყველა მიდიოდა, მხოლოდ მე
ერჩებოდი, ჩემი მუშტარი — წყლის
მყიდველი, ჭუჭყებში მხოლოდ ნაშუა-
რდღეს ჩნდებოდა, ამიტომ დრე ად-
გომით მაინცდამაინც თავს არ ვიწუ-
ხებდი.

ერთ ცვირა დილით, როცა ის-ის
იყო ავღექი და ბაჭვი უკე ჩემს მეტი
არავინ იყო, ბაჭვეების კრიამული
შემომესმა. შემოსასვლელისაკენ გა-
ვიხედე. ვხედავ, ჩემი თანაკლასელები
დღანან და რაღაცაზე კამათობენ.
მე მთა კარვად ვხედავდი, ისინი კი
ვერ მაჩნევდნენ, რადგან შუაში
ცაცხვი გვეფარებოდა. გულმა რეჩხი
მიყო. გავიფიქრე, ალბათ ანომ და
შალიკომ მილაღატეს-მეთქი. ბაჭვეები
ეზოში რომ შემოვიდნენ, მე ცაცხ-
ვის ხეს ავეწებე. ყველანი ვიციანი:
ჭეთინო და შოთა, წრიბა გოგია და
გრემუსურა მერაბიც... იმ დროის
კვლობაზე ხეირიანად ეცვათ, ყელ-
სახევევებც კობტად ეკეთათ. შემეშუ-
რდა კიდევ მათი. ეპ, ნეტავ დედა-
ჩემი მაპოვნინა და მეც ეგეთი გავხ-
დები-მეთქი.

გოგო-ბიჭები ეზოში გაიფანტნენ
და რაღაცის ძებნას შეუდგნენ. მერა-
ბმა საიდანღაც ეანგიაინი რკინის ლუ-
ნელი გამოათრია და მაშინ მივხვდი—
ჯართს ეძებდნენ. მთელი ერთი საათი
მაინც დაყვეს ბაკის ეზოში. სულ გა-
დააქოთეს იქაურობა. მერე, როცა
ნადავლით კარვად დაიტვირთნენ, წა-
ვიდნენ. მას შემდეგ, სადაც კი რკი-

ნის ნატებს წვაფულებზედღეს
მომქონდა და იქ ვალავდები. ერთი-
ორჯერ გლეხები გამიწყურნენ. ამ ვან-
გთან რკინებს რას მოათრეო, მაგრამ
ყურიც არ ვათხოვე. კვირაობით პიო-
ნურები აუცილებლად შემოიკვირტე-
ბოდნენ ხოლმე და ჯართი მიქქონდათ.
ეს მე დიდ სიამოვნებას მგვრიდა.

ამასობაში შუაგული შემოდგომა
დადა, აცივდა. მივხვდი, მისამართი
უნდა შემეცვალა, ლამის გასათევად
ბაკი აღარ გამომადგებოდა. ერთ დღეს
გოგოლს აბანოს ჩაუვარე და თვალს
შევაღწეო ცისკენ აჩუკა თბილ ბოლს.
ახლოს რომ მივედი, სითბო კიდევ
უფრო ვიგრძენი. აბანოდან თბის
ორი მსხვილი მილი ერთად გამოდი-
ოდა და მერე ვერდობისაკენ ჩაუყუ-
ვბოდა. მივედი, ხელი შევახე, მიღები
თბილი იყო. მაშინვე გადავეწვიტე,
ბაკოდან თევა აქ მომეტანა. წამ
მსხვილ მილს შორის ჩამეფინა და
ჩემთვის საწოლი მომიწყო. სამკე სახ-
ვალიოდ არ გამდამიღვია და იმ დღით
გოგოლს აბანოს მიღებს შორის
ტბილად მეძინა.

მომე ბურანში ვიყავი, ერთბაშად
რომ გამომეღვია. ზამთრის ცივი,
ნათელი ცა გადაკაროდა თბილისს.
საოკარი დუმილი სუფედდა. ყველა-
ფერი გასუღრულოყო. პირველი, რაც
წვალში მეცა, ეს იყო ჩემს წამ
სუცქული ადამიანი, რომელსაც ორი-
ვე ხელი ჩემსკენ ჰქონდა გამოშვე-
რილი.

— არ შეგეშინდეს, ბიჭოკო.
თუმცა ეს სიტყვები ძალზე თბი-
ლად იყო ნათქვამი, მაინც ავეყარი
აბანოს კედელს. უცნობს ეჭვით შევ-
ხედე. როცა წელში გაიმართა, მივხ-
ვდი, რომ სამხედრო იყო. გრძელი
მანარა ეცვა, ძაბრულა ქელი ეხურა.
— ძია, რა გინდათ ჩემგან?— ჩავი-
ლულულუდე და ლამის ტირილი დავი-
წყე.

— არ გინდა წამოხვიდე ჩემთან,
სამხედრო ნაწილში? აი, ასეთ ქედს
დაგახურავ. აბა, შეხედე! როგორია?
უცნობმა ქელი მოიხდა და მე გა-
მომიწოდა.

ვდუმდი. ტყუარმა ცხოვრებამ ცო-
ტა არ იყოს ადამიანებთან ტბილ

ურთიერთობას გადამაჩვია, ავსაც და კარგვაც ეჭვით ვუყურებდი.

— შენგან რა უნდა მინდოდეს? ვეზღავ, უსახლკარო ბიჭი ხარ, გიქორს, ადამიანი ადამიანს ასეთ დღეში რომ ნახავს, უეჭველად დახმარების ხელი უნდა გაუწოდოს.

რა დამემათია, არ ვიცი, ერთბაშად ამ კაცის მიმართ ნდობა ვიგრძენი, ჯეღელს მოვშორდი და ახლოს მივედი.

— მამ ასეთ ქულს დამახურავთ?

— რასაკვირველია. აბა, ჩქარა წავიდეთ, თორემ, ხომ ხედავ, როგორი სუსხია. მოიტანე ბედი.

იმ კაცმა ხელი ჩამავლო და მეც უნებლით მივეცი.

ძალიან ჩქარა მიდიოდა, მთელი გზა ტუნძულით მივყვებოდი გვერდით. სანამ სწორზე მივდიოდით, პა და პა, მაგრამ მერე შედმართი დაიწყო და ოფლად გავიღვარე. როგორც იყო, ეს აღმართიც ავათავეთ და მის განიერ ჭოშკარს მივადექით. კაც-ბა ჭოშკარს გვერდი იჭრა და პატარა თათხნი შემიძღვა. აქ ორი ახალგაზრდა ჯარისკაცი იდგა. ჩემი მეურვე რომ დაინახეს, მაშინვე გასწორდნენ და ხელის ალებით მიესალმნენ. ისიც მიესალმა. თათხი გავიარეთ და უკანა კართით უშველებელ ეზოში გავუდით, ახლა ნელა მივდიოდით და ზამთრის მკრთალი მივარის შუქზე ეზოსაც ვათვალიერებდით.

— რა გეცია? — ჩამესმა ერთბაშად. თავი აუწვი. მაზარიან კაცს ავხედე და რიხით წარმოვთქვი:

— გოგი პაპიაშვილი გახლავართ! — ყოჩაღი ბიჭი ხარ, — თქვა მან. გამიხარდა და ნაბიჯები უფრო მტკიცედ გადავაადგი.

ცოტაც კიდევ რომ გავიარეთ, წინ ვივლი შემოვეფეხეთა. ისიც ფაციფუცით მიესალმა ჩემს მეურვეს და მივხვდი, რომ ჩემი მარჯვენა ხელი არცთუ ისე უბრალო კაცს ეჭირა მტკიცად.

— სერჯანტო! — დაიძახა მქუხარედ მან. — ეს ბიჭი წაიყვანე, კარგად აბანავეთ, ტანსაცმელიც მიეცით და დილით მომგვარეთ.

დილით იმ კაცის მომკრო კაბინეტში გამოვიძული ვიდექი. შარვალი-ხალათში თავიდან ბოლომდე ვიყავი ჩამძვარალი, მაზარაც უსახლკაროდ

გრძელი მეცვა. ისე კი გვარიანი გამოძინებული გახლდით. საუზმეც დიდებულთა გეხვედით და კარგ ვინებოზე ვიყავი. ახლა უკვე ისიც ვიცი, თუ ვინ მომიყვანა პოლკში. ეს კაცი კონსტანტინე ლესელიძე იყო. იმხანად პოლკის მეთაური.

ლესელიძემ ღიმილით ამთავალ-ჩაბთავლიერა. მერე ადგა, საწერ მაგიდას მიშორდა და ჩემკენ წამოვიდა. ბარე სამკერ მაინც შემომიარა ირგვლივ, ბოლოს მხარზე ხელი დამკრა.

— დასაწყისისათვის ახა უშავს. ხვალ თერძთან წავიყვან და ტანსაცმელს გადავაკეთებინებ. რაც მართალია, მართალია, წითელარმიების ფორმა ძალიან გინებდა, პირდაპირ გხატავს. ახლა იმაზე ვიფიქროთ, რა შეგიძლია გააკეთო ჩვენი პოლკისათვის?

უცრად სერჯანტი წამეხმარა. — ამხანაგო პოლკის მეთაურო, რიგითმა გიორგი პაპიაშვილმა თქვა, რომ ბუქის დაცვრა შეუძლია.

— რაო, რაო? — ერთბაშად გამოცხლდა ლესელიძე. — დიდებულთა, დიდებულო, სწორედ რომ მე-ბუქე გვიჩადებდა. სერჯანტო, ვამბობთხე მესტკიცო! ახლავე გავიძღეს. სერჯანტი მაშინვე კარს ეცა. ლესელიძე კი ფანჯარასთან მივიდა და ეჩის გახედა.

გარეთ თოვდა. მსხვილი ფიფქები ფარფატით მოდიოდა ჩამუქებული ციდან. მიდამოს ნელ-ნელა ვინებობდა პირველი თოვლის ქათმათა საბანი, ძალიან ლამაზი, მომზიბველი სურათით იყო და მეთაურიც ხარბად იყურებოდა გარეთ. სერჯანტი რომ აღბრუნდა და თან ვივლი დაბალი, ჭლარა კაციც შემოჰყვა. მხოლოდ მაშინ მოშორდა სარკმელს.

— ვლადიმერ პავლოვიჩ, შეგიძლია ამ კაცისაგან ისეთი მუხებუც გამოზარდი, ჩვენს პოლკს რომ მოუხდებოდა? — ჰკითხა ლესელიძემ ჭლარა კაცს.

— ეტყობა, კარგი ბიჭია. ისეთ მუხებუც გამოვზრდი, რომ მაგისტანა მეორე არსად იყოს, — მიუგო იმან ღიმილით.

— აბა, აბა, ეს ბიჭი თქვენთვის ჩამიბარებია, ძია ლადო.

ასე დაიწყო ჩემი ახალი ცხოვრება

ლესელიძის პოლკში. ძია ლადო, როგორც მას პოლკში ეძახდნენ, მართლმწიფისკისი არაა, კაზანის მუსულმანური პეტროგრადში მიიღო მუსულმანური განათლება და ახლაც დიდი სიამოვნებით იკონებდა იმ დღეებს, როცა პეტროგრადში განლაგებულ სამხედრო საწოლში უჯრავდა.

არ ვიცი, მაესტრომ იმარჯვა თუ ცოტა მეც მივეშველე, ერთ კვირასი პატარა გორაკზე შემართულს ხელში მეპყრა ლესელიძის პოლკის ბუქი და ჩვენს ბიჭებს ვაუწყებდით, რომ უკვე ჩამოკრა საუზმის სათამა.

ხუთშაბათს, შეუდლისას მთელი პოლკი დავაწყვეს და ქალაქში სამწყობრო ვარჯიშისათვის გაგვიშვეს. პოლკმა მარხით გაიარა რუსთაველის გამზარა და ორთაპოლისაკენ დაიშვა. მე ხელში მაგრად მქონდა ჩაბლუჯული ბუქი და პოლკთან ერთად მივაზიჯებდი. უკან თბილისელი ბიჭების ლაშქარი მოგვდევდა. გზაზეც ბევრი ჩერდებოდა. ღიმილით გვესალმებოდნენ.

ის იყო მეტეხას ხიღს გავუსწორდით, რომ მოაჯირთან ატუხულ შალიკის და მერაბს მოვკარი თვალი. ისინიც ხალხში გარეულოყვენ, ჩვენსკენ იყურებოდნენ. მათაც შემამჩნიეს და ყვირილი ატეხეს:

— ბიჭო, შეხე, გოგია, ჩვენი გოგია!

მე მემამწვე მიხის სახედარიები გავიბინძე და ამაყად გავიარე.

ამის შემდეგ ძია ლდე გამიხდა. ყზარამში ვართ, ძია ლადო საინტერესო ამბავს გვიყვება, ყველანი ყურებადცეკვეტილი ვუსმენთ. უცრად რიგითი თენგიზ აბულაძე მოვიდა, შემომხედა და მხამაღლა, ყველას გასაგონად დაიძახა:

— პაპიაშვილთან პიონერები მოვიდნენ, კითხულობენ. პოლკის მეთაურმა თქვა, გავიდეს და შეხედეს.

წამოვდექი და გასასვლელისაკენ გავიქეცი.

შორიდანვე ვიციანი ჭოშკარს მომდგარი ჩემი კლასელები. გასასვლელში დაფეთებული გავგარდი და მაშინვე თანაკლასელების ხელში აღმოვჩნდი. ზოგი მკოცნიდა, ზოგი ხელს მხვევდა. მერე ერთბა მეთაურმა გამოიხედა და ღიმილით დაიძახა: — რიგითო პაპიაშვილო, სტუმ-

რებს ჰქვართან რომ აჩერებ, ეგრე შეიძლება? შემოიბატე. პოლკის მეთაურის ბრძანებით, სასტუმრო ოთახი გავალთ და შეგიძლია იქ მიიღო.

— მართლა? — შეეძახე გახარებულმა.

— მობრძანდით, — თქვა მეთაურმა და ჩვენც მას მივეყვით.

მეთაურმა დიდ, ლამაზად გაფორმებულ ოთახში შეგვიყვანა. კედლებზე წითელი დროშები იყო მიყუდებული, სამხედრო პლაკატები ეკიდა. მაგიდებზე წიგნები ეწყო.

ჩვენ ერთი გრძელი მაგიდის ირგვლივ ჩამოხსენდით და ერთმანეთის მიკითხვა-მოკითხვას შევუდევით. ცოტათი რომ ვიჩერეთ გული ლაპარაკით, კარი გაიღო და ოთახში პოლკის მეთაური შემოვიდა. სახეზე კეთილი ღიმილი დაჰყენოდა. მაგიდისაკენ წამოვიდა და, ვიღრე ჩვენ ფეხზე ადგომას მოვასწრებდით, ხმაძალა დაიძახა:

— გაუმარჯოს პიონერებს, ჩვენს მომავალ ოთახს!

ჩვენც არ დაეყოვნეთ პასუხი.

— სალამი! სალამი! სალამი! ლესელიძე მაგიდის თავთან ჩამოყდა.

— მაშ, მოგენტრათ თქვენი გოგა?

— დიახ, ძალიან მოგვენატრა, — თქვა შალიკომ. ჩვენ ისევ ფეხზე ვიდექით. ლესელიძემ ორივე ხელი მაგიდაზე გაშალა და გვითხრა, დასხედით. დაგხსენდით და თავი ძალზე თავისუფლად ვივრძენით. ამ დღეს ჰქონდა ისეთი თვისებები, რაც მასთან მოსაუბრეს მაშინვე ათავისუფლებდა უხერხულობისა და მორიდებისაგან.

— ძალიან კარგია, რომ მეგობარს არ ივიწყებთ. მეგობარი არც ჰირში უნდა დაივიწყოთ, არც ლხინში. აღმაინს ჰირიცა და ლხინიც მთელ ცხოვრების მანძილზე თან დასდევს... აბა, ერთი წუთით წარმოიდგინეთ, რა ძნელია უმეგობრო, მარტოკაცის ყოფა. ამიტომ ერთმანეთთან რაც შეიძლება ახლოს უნდა ვიყოთ, სხვისი საწყუარაც უნდა მოვისმინოთ, რჩევა მივცეთ, დავეხმაროთ.

სულგანაბული ვუსმენდით პოლკის მეთაურს. დიდხანს გვესაუბრა.

— ბავშვებო, — თქვა ბოლოს. — თქვენი მეგობარი გოგია ჩვენი პოლკის მებუქეა. გოგიამ უნდა ისწავლოს, ის კვლავ დაუბრუნდება თქვენს სკოლას, თქვენთან ერთად მიუყდება მერხს, სწავლის შემდეგ კი პოლკში გამოცხადდება. ასე არ აჯობებს, გოგო?

პოლკის მეთაურმა შემომხედა. მეც თავი დაუქნიე.

— გოგია, ზოგორც გითხარი, მშვენივრად უკრავს ბუქს. ჩვენ აქ საერთოდ კარგი სასულე ორკესტრი გვეყავს. ზედმეტი არ იქნება, ასეთი ორკესტრი თქვენს სკოლაშიც შეექმნათ. პა, რას იტყვით, ბიჭებო?

— კარგი იქნება, — დაასწრო სხვებს შალიკო ზუკაიშვილმა, — მაგრამ ჩვენ არც ინსტრუმენტები გვეყავს და არც ისეთი კაცი გვეყავს, დაკვრა გვასწავლოს.

— ინსტრუმენტებსაც მოგვცემთ და მავსტროსაც მოგამარბებთ, ოღონდ თქვენ საქმეს გულისხმად მოაკიდეთ ხელი და მაგას ჩვენ მოვიგვარებთ.

იმ დღიდან მე ისევ დაუბრუნდი სკოლას, მეგობარებს, პიონერულ

ორგანიზაციას. იმ დღიდან მოყოლებული ძია ლადო კვირაში ორჯერ პიონერთა ოთახში მოდიოდა და მუსიკის ანბანს გვასწავლიდა. მერე, ერთ მშვენიერ დღეს, პოლკის მანქანით ინსტრუმენტებიც მოგვიტანეს. ვადაწყდა — საპირველმაისო დემონსტრაციაზე სკოლა პიონერული ორკესტრით უნდა გამოსულიყო. ერთხელ რაზმის საბჭოზე დავადგინეთ, რომ ჩვენც რამე გავცეკვით. ბინა პოლკისათვის. ბევრი ვიფიქრეთ და ბოლოს იმაზე შევთანხმდით, რომ პოლკელებს ცხენების მოვლაში მოვხმარებოდით. რაზმის

17160

გადაწყვეტილება პოლიის მეთაურს, რასაკვირველია, მე მოვახსენე. სათქმელს რომ მოვჩირი, ლესელიძე წაბოღდა, თოთხიზ გაიარა, მერე ჩემთან ახლოს მოვიდა.

— აი რა, რიგითი პაპიაშვილი: ჩარისკაცი თავად უნდა უვლიდეს ცხენს, მაგრამ რაიასე ვადაგიწყველიათ, იყოს ნება თქვენი. ვერჯერობით თვეში ერთხელ მოხვალთ და თავლის დასუფთავებაში მოგვეხმარებით. ზაფხულში კი ცხენებს მტკვარზე წაიყვანთ ხოლმე საბანაოდ.

იმ დღის შემდეგ თვეში ერთხელ გოგობიჭები პოლიის თავლას ვასუფთავებდით. ხოლო როცა ზაფხული დადგა, ყოველი შაბათის მოსვლას ყურძნის შეთვალესასაგით ველოდით. მთელი რაზმი დილით ადრე შეიკრებოდა, მერე, არიქა, პოლისკენს მეც იქ შევადგებოდი. გამოვრეკდით ცხენებს. ყველას თავთავის ვეყავდა. პოლა, გამოვრეკდით მთელ რემას, თან თოხი-ხუთი ჩარისკაციც გამოვკვებოდა. ჩავაჯირობდით ცხენებს მტკვრის ნაპირას. მერე ხელზე დავიმარგებდით სამურველებს და გიყვარდეს, ვხეზავდით ცხენებს, ბოლოს წყალში შევაჭენებდით და გვერინდა ერთი ევილი-ხვილი.

ეს მხიარულება თითქმის შუადღემდე გრძელდებოდა. შუადღისას ავირეფდით გულა-ნაბადს და ისევ პოლისკენ გავსწვდით. იქ ცხენებს გულდაგულ ვასინჯავდნენ, მართლა კარგად დავბანეთ თუ არა. არ ყოფილა არც ერთი შემთხვევა, რომ ჩვენი დაბანილი ცხენები თუნდაც ზიზ მეთაურსაც დაეწუწებინოს. ჩვენც ვამაყობდით ამით.

ერთ დღეს პოლკში სიურპრიზი მოგვიმზადეს: უამრავი ჯარით მოგვცეს. ჩვენც დღევანელი ხელი და სკოლისაკენ გავაქანეთ. ასე გრძელდებოდა ჩვენი პიონერული რაზმის მეგობრობა ლესელიძის პოლკთან, სანამ პიონერული ყელსახვევები მომდევნო თაობას არ ჩავებარეთ და ჩვენ კიდევ კომკავშირული ბილეთები მივიღეთ.

ომი მიმინავებდა, დიდი სამამულო ომი. ცა, მიწა, ზღვა — ყველაფერი იწყობდა, ზანზარებდა. ამ ორთმტრიალში. ისევ შეგვხვდა ჩემი პოლიის ყოფილ მეთაურს, ახლა უკვე გენერალ-ლეიტენანტსა და არმიის სარდალს. მასთან რომ გამომიძახეს დავალებს მისაღებად, ავღელდი. მთელი სხეული მიკანკალდებდა. ასე ვასინჯეთ, ხმა რაა, ხმაც კი ვერ დავიმორჩილე. შევედი მიწურში და სარდალის წინ გამოვიკიმიე. მოვახსენე ვინც ვიყავი. ლესელიძე ღინჯად, წარბშეკრული წამოვიდა ჩემკენ. მომხალხოვდა და სახეში ჩამაშტერდა.

— მოიცა, მოიცა, ამხანაგო უფროსო ლეიტენანტო, რომელი გიორგი პაპიაშვილი ხარ, ჩვენი პოლიის მეზუქე?

— დაიხ, თქვენი პოლიის მეზუქე!
— რიხით დავიძახე მეც.

სარდალმა ხელები ვაშლა და ჩამიხტა.

— აი, მესმის შეხვედრა! ვერც კი წარმოვიდგენდი, რომ ამ ვოჯოხეთში შენ შეგვხვდებოდი.

მერე სარდალმა მაგდალსთან დამ-

სვა და ფრიად სეროზული დავალება მომცა. მე კარგად ვიყავი თუ რას ნიშნავს, როცა სარდალი უშუალოდ ვაძლევს დავალებას. მის შესასრულებლად ძალა, ენერჯია და სიცოცხლე არ დამიშურებია. ყველაფერი ისე ვავაქეთ, როგორც ლესელიძეს სურდა. დავალების შესრულება თავად ვუბატაკე. ეს იყო ჩემი ბოლო შეხვედრა მასთან.

ნოვოროსისკი, ნანგრევებამდეცეული ქალაქი. დამეცა... პატრულიან ერთად დავბიჭებ ქუჩებში. თითო-იაროლა სახლი თუ ვადარჩენილა.

ჯერ კიდევ სამი დღის წინ აქ ვადთრებულნი ბრძოლები იყო.

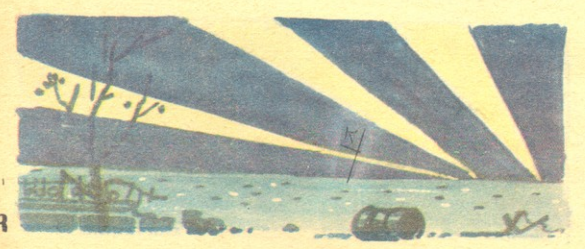
ზღვისპირა სკვერში შეველით. ვხედავთ, ჩვენს წინ თუნუქის დიდი კასრი ავლია, ექლდან კი ადამიანის ხერინვა მოისმის.

კასრთან ახლოს მივედით, ზღვ აეტომატის კონდახით დავაკაუნეთ. ხერინვა მაშინვე შეწყდა. წუთიც ვაქსირიად დაფეთებული ბიჭი გამოძრა. ზღვღარანი მივანათეთ. ჩამომინძილი შარვალ-ხალათი აცვია. მოგჩერებია ტანჯული თვალებით და შიშს ვერ მალავს.

მაშინვე ის ლამე გამახსენდა, ლესელიძემ რომ მიპოვა აბანოს მიღებს ჩახუტებული. ვამაჯეროლა. ნიუს თავზე ხელი ვადავუსეი და ჩემს გვერდით მდგარ სერჯანტს ექნია ვინოკუროვს ვაგებდე.

— სერჯანტო, წაიყვანე კომენდატურაში. ჩემს საწოლთან ტოპაკში კონსერვებია და ამ ბავშვს მიეცი. მალე დაბრუნდი. ჩვენ აქ, ახლოს ვიტრიალებთ.

ბიჭს სახე ვაუნათდა, მაღლიერი თვალებით შემომხედა, მერე სერჯანტისაკენ შებრუნდა და წავიდნენ. ღამეში მათ ვერ ვხედავდი, მხოლოდ ფეხის ხმა მესმოდა. ვგრძნობდი, ნოვოროსისკის დანგრეულ ქუჩაში სერჯანტ ვინოკუროვთან ერთად მიაბიჭებდა ჩემი ქვეყნის პიონერთა ახალი თაობის წარმომადგენელი, რომელსაც ომმა ასერიგად აურია გებო.

თბილისში ცხოვრობს და მოღვაწეობს მსოფლიო ახორციელი პოეტი რაბი დავით ლიანი. იგი საქართველოს თავის შიგნით საშობლოდ თვლის და მას მიუძღვნა პოემა „დაუმორჩილებელი თბილისი“, ელგია „ბეილია“, მრავალი ლექსი, ასირიულ ენაზე თარგმნა „ვეფხისტყაოსნის“ ნაწევრები და ნ. ბარათაშვილის ლექსები.

ახლანდელი მწერალმა დამთავრა თავისი ახალი ნაწარმოები — „სიბრძნის წიგნი“. მასში

სიბრძნის ამბები ენათმეცნიერულ იგავებად არაქცნებულად და გვიამბობენ სენაქერიბის, VIII ს. ასურეთის მეფის მდივან-მწიგნობარ ახიკარის სიბრძნის შესახებ. ამ „თავდასაქმებელ სიბრძნეში“ გამოაჩნებულა ადამიანთა მანკიერი თვისებები, ზოტა მუსხმულა პატარაობა, ბუნაწიში, ინტერნაციონალიზმი, სამშობლოს ხიყვარული...

გმეტყვავთ ერთ ნაწარმოებს ხსენებულ მწიგნობარს.

ისიღანქემაქე

რაბი დავით ლიანი

მხატვარი მ. აბრამაძე

წინევის გარეუბანში ერთი ღარიბი კაცი, სახელად საილუ ბიტ-რაფი, ცხოვრობდა.

ერთხელ იგი სენაქერიბის მდივან-მწიგნობარს, ბრძენთა ბრძენ ახიკარს ეახლა და ჰკითხა:

„პატივცემული ბრძენო, წლიდან წლამდე ღარიბული ცხოვრებისთვისაც კი არ მყოფნის სახსარი. მიიხარა, როგორ მოვიქცე, რომ ჩემი ცხოვრ-

ბის ბორბალი შემოტრიალდეს?“

ბრძენთა ბრძენმა ახიკარმა კაცი თავიდან ფეხებამდე შეათვალა და უთხრა:

„შვილო ჩემო! ყოველ ადამიანს თავისი ბედნიერება ხელში უჭირავს, მხოლოდ მისი მართვის ცოდნაა საჭირო!“

მე შენი სახის ნაოჭებში დიდ ბედნიერებას ვკვრეტ, მაგრამ იგი გავ-

სტოტომა ხელიდან, გავხსნა ტომა შენივე მიზეზით.

„შვილო ჩემო! შენ მისივე მხოლოდ ზარმაცობდნ, არ იცილი სემდეგლო შრომის ფისი.“

სიზარმავე კი სადალოდა!

მაგრამ ბედნიერება დაგიბრუნდება, თუკი შეასრულებ ჩემს რჩევას!“

„ღმთის გულისათვის, მიიხარა! ყველაფერს გავაკეთებ, ოღონდ დაიმბრუნდეს!“

ბრძენთა ბრძენმა ახიკარმა განავრძო:

„აი, შენ ოცი ზუნი,* წახვალ ზედა ბაზარში და იყიდი ერთ ბადესა და ხუთ ანკეს თევზის საჭურავ.“

შემდეგ ქვედა ბაზრისაკენ გაემართები და იყიდი ორ მეწველ თხას, მეტს არაფერს. მე გამოვითვალე: ეს ფული ყველაფრისათვის გეყოფა.“

ორი წლის შემდეგ მოიდა და, თუ კაცი ხარ, ვალე დამიბრუნე!“

საიღუ ბიტ-რაფმა გულხელი დაიკრიფა, თავიანი სცა ახიკარს სიყვითის ქმნისთვის და წავიდა.

ჩანს, მას ყოველთვის თან სდევდა ბრძენის სიტყვები, და მას შემდეგ ბევრი რამ შეიცვალა საილუ ბიტ-რაფის ოფლიან და შრომისთან შერწყმულ არცთუ იოლ ცხოვრებაში.

ორი წლის შემდეგ კი ის აქლემზე ამხერბეული გამოეცხადა ბრძენთა ბრძენ ახიკარს ვალის დასაბრუნებლად.

ახიკარმა შორსმკურნელი მზერა შეავლო მას და უთხრა:

„ყოჩაღ, მე ვხედავ, რომ ბედნიერების ნაოჭები თავის ადვილზეა შუბლოც თავმდაბლობას გამოხატავს, ბედნიერება დაგბრუნებია.“

თუ ღღეს თხა აქლემად იქცა, ხვალ აქლემი სპილოდ გარდაიხსება!

ღიას, შვილო ჩემო, შრომაა ყვე-

ლა სიყვითის სათავე!

ახლა კი უკანასკნელად მომისმინე, ჩემო კეთილო საილუ ბიტ-რაფი!

მე არ მინდა შენი ვალი, ომერტობა ხელი მოვიპოვო, ბედნიერებას გისურვებ! ოღონდ ერთს კი ვთხოვ, არ დაიფიქო ჩვენი ხალხის, ჩვენი შამების ანდაზა: „თუ ადამიანს არა ჰყავს თუნდაც ერთი თხა, მაშინ ის თვითონ არ ღირებულია თხად!“

საილუ ბიტ-რაფმა გულხელი დაიკრიფა, ეთავგანდა ბრძენს და დალოცა:

„ღმერთმა უკვდავკოს შენი ნათელი სიბრძნე ხალხის საკეთილდღეოდ!“

* ზუნი — ახიკარის მონეტა.

ახიკარის მიერ თარგმნა მანინა ფარეხვილა

გადაწყვეტილება
უმაბრათაულოა

მთავარი
კოლექტივის
სიმბაძე

მე მერვეკლასელი ვარ და სიამაყით უნდა აღვნიშნო, რომ ჩვენს კლასში გაკვეთილების კოლექტიური გაცდენის შემთხვევა არ ყოფილა.

ი. ყ.-ს გადაწყვეტილება — კლასელებს „შატალოზე“ არ გაყოლოდა, სწორად მიმაჩნია. მეც ასე მოვიქცეოდი.

ი. ყ.-ს შეცდომა ისაა, რომ არაფერი იღონა „შატალოს“ საწინააღმდეგოდ.

რატომ არ მიმართა ი. ყ.-მ უფროს მეგობრებს, პიონერულ თუ კომკავშირულ აქტივისტებს?

ახლა აჯობებს, ი. ყ.-მ კი არ ინანოს თავისი საქციელი, არამედ ეს საკითხი რაზემულის შეკრებაზე ან კომკავშირის კრებაზე გაიტანოს განსახილველად.

ჩემმა ამხანაგებმა ალიარეს, რომ მე მართალი ვიყავი.

ჩემო პატარა მეგობარი ი. ყ., რაც შეეხება შენს კითხვას, „სწორად მოვიქციე თუ არაო“, ახლა ამაზე გავკვირდებით.

შენ უფრო კარგი იქნებოდი, რომ ამხანაგებისათვის გეთხოვა, ნუ გადადგამდნენ ამ ნაბიჯს. იქნებ დაეკრებინათ შენთვის?.. და მაინც, შენ არ მოქცეულხარ ცუდად, სწორად მოიქციე, რომ არ წაყვეცი მათ. შენ შეცდი, როცა იფიქრე, იქნებ უნდა წავეყოლიდი. არა და არა! იქნებ სხოვერდ კიდევ ამხანაგებს და არ დაგიკრეს? მაშინ ღირებულების უნდა მიგემაართა, დიას სკოლის ღირებულებისათვის.

და, ბოლოს, შენს ამხანაგებს მინდა ვუთხრა: ნუთუ რომელიმე მათგანი არ შეყოყმანებულა, არ დაფიქრებულა, რას აკეთებდა? ნუთუ არა წავათ სირცხვილი?

სამბლანა ტორაბა,
გაღის რაიონის სოფელ საბურთის
საშუალო სკოლა, VIII კლასი.

ნანა ზაზინაშვილი,
გორის პედაგოგიკური ინსტიტუტის
I კურსის სტუდენტი.

...და მაინც სწორად
მოიქციე,
რომ არ გააყვე

ძვირფასო
რედაქციას!

ი. ყ.-ს წერილმა ერთი ამბავი გამახსენა.

1979 წელი იყო. მაშინ მერვე კლასში ვიყავი. ჩემმა ამხანაგებმა აიტეხეს „შატალოზე“ უნდა წავიღოთ, რითი ვართ სხვაზე „ნაკლები“. მე კლასის ორგანიზატორი ვიყავი. ვიფიქრე: „კარგი, მე არ წავალ, მაგრამ ესენი?“.. ბევრი აღარ მიყოყმანია. ჩემს ამხანაგებს ვთხოვე — ნუ იზამდნენ ამას, რადგან ეს იქნებოდა გამოუსწორებელი შეცდომა და ჩვენი კლასი ველარასოდს აღადგენდა შერცხვენილ სახელს. თქვენ წარმოიდგინეთ, გვპრა თხოვნამ. გაკვეთილებს ყველანი უკლებლივ დავესწორებ, იმ დღეს ჩვენს კლასში მომხდარი ამბავი კი არავის გაუგია. გაკვეთილების დამთავრების შემდეგ

წავიკითხე ი. ყ.-ს წერილი, რომელიც „აისში“ გამოქვეყნდა. წავიკითხე და ძალიან ამაღელვებელი წერილი მითმოხდა.

ფიქრობ, ი. ყ. მართალი იყო, რომ არ წავიდა ეგრეთ წოდებულ „შატალოზე“. მაგრამ რა მოხდებოდა, რომ ყველა ბავშვს ჩაეხვედა თავის გულში და ისედაც დამწუხრებელი მასწავლებლისათვის უსიამოვნება არ მიეყენებინა?.. წარმოვიდგინე ჩემი თავი ი. ყ.-ს ადგილზე, როდესაც მას არც ერთი ბავშვი ხმას არ სცემდა, და ძალიან ამაღელვებელი კლასის საქციელმა. ნაცუდა იმისა, რომ თვინათი დანაშაული შეეცნოთ, ი. ყ.-ს მიაყენეს უსიამოვნება.

ჯაითინო ჰაიდელიზილი,
თბილისის მე-12 საშუალო სკოლა,
VI კლასი.

მინდა საკუთარი აზრი გამოვთქვა „პიონერის“ მე-10 ნომერში დაბეჭდილი წერილის გამო. ჩემი აზრით, ეს „შატალოები“ ძალიან მოხმარებული მოვლენაა. მოსწავლეები უმიზნოდ აცდენენ გაკვეთილებს და თუ ვინმე მხარი არ აუბა, ცუდ ამხანაგად მიჩნეა. წერილის ავტორი სწორად მოიქცა, რომ არ დატოვა გაკვეთილი, მაგრამ დამნაშავეა იმაში, რომ ეს არავის შეატყობინა. როგორც თვითონ ავტორი, ამხანაგებს არც მე დავეთანხმებოდი, მაგრამ სულ სხვანაირად ვიმოქმედებდი. შევეცდებოდი, ხელი შემეშალა მათთვის. მართალია, შეიძლება პედაგოგისათვის არ შემეტყობინებინა, თუმცა, თუ საჭირო იქნებოდა, არც ამაზე დავიფიქრებდი. ჩემი აზრით, შევძლებდი ამხანაგების დაყოფას, არ წაუტოვებდი „შატალოზე“. დაე გაჯავრებულიყვნენ ჩემზე, დაე ეთქვათ მწარე სიტყვები, მე გული სრულებითაც არ მომივიდოდა. მე ხომ მათ წინაშე ვმინდობდი მოვიდოდი ამხანაგის მოვალეობას! მე ახლა მეათე კლასში ვარ. საკუთარი გამოცდილებით ვიცი: როცა ზოგი ამხანაგი ცუდს აკეთებს და შენ მოუწონებ არ საქციელს, კარგ ამხანაგად მიჩნეხარ, ხოლო თუ კარგისკენ მივსევ მიმართულებას, მაშინ ცუდი გამოიხიარ და ათასგვარი „ლამაზი“ სახელით შეგამკობს. არადა, თუ მოსწავლე სწავლაზე ფიქრობს, სადა აქვს ტყუილად დასაკარგავი ოქროს წუთები? ჩემი აზრით, აქ გადაწყვეტილება უნდა თამამობს კარგი კოლექტივი.

იყო ჩემს კლასში ერთი ასეთი შემთხვევა: რამდენიმე მოსწავლემ „შატალოსათვის“ მზადება დაიწყა. სხვებსაც შემოგვთავაზეს ამ „მოვლენაში“ მონაწილეობის მიღება. ჩვენ უარი ვუთხარით და „შატალო“

ნორა კორაძის დახმარებით ქართული № 2

ჩაიშალა. მართალია, გემრიელად შეგვაქმეს „ლამაზი“ სიტყვებით, მაგრამ საქმე მინც კარგად დამთავრდა.

ბ. ხ.-მ,
წულუკიძის ჩაიონის
გორდის საშუალო სკოლა.

რატომ

ინანა?

წავიკითხე ი. ყ.-ს წერილი. ი. ყ.-ს თანაკლასელები დანანავენ ირინა, მაგრამ დანანავენ ი. ყ.-ც: რა გააკეთა მან ირინათვის, რომ ამხანაგებს თავიანთ გადაწყვეტილებაზე ხელი აეღოთ? რატომ არ შეატყობინა თანაკლასელთა განზრახვა პიონერხელმძღვანელს ან კლასის დამრიგებელს? მას რომ რაიმე ღონისძიება ეხმარა, ამხანაგები ასეთ უმსგავსო საქციელს არ ჩაიდენდნენ.

დამაფიქრებელია ის საკითხიც, რატომ ინანა ი. ყ.-მ თავისი საქციელი? ის ხომ მართალი იყო, როცა ამხანაგებს არ გაჰყვა? მაშ რატომ ააჩრდა თვლი ამხანაგთა დანანაულს? ნუთუ არ იცის, რომ „დანანაულისადმი გულგრილი დამოკიდებულება“ დანაშაულია?*

ელისო ჩიკაბაძე,

ცაგერი, აღმანის საშუალო სკოლის
ჩაწვეულის საბჭოს თავმჯდომარე.

დამნაშავეა

ხველა?

უნდა ვთავირო, რომ ჩვენს კლასშიც ხშირად არის ხოლმე ლაპარაკი „შატალოზე“. მე ყოველთვის უარს ვამბობ, ამიტომ ზოგჯერ დაკინავით „სწავლას მოწყურებულ გოგონაზე“ მნათლავენ, ვითომ სწავლის წყურვილი სამარცხვინო იყოს! არ იფიქროთ, თითქმის მასწავლებლის, დირექტორის ან მშობლების შიში მქონდეს და იმიტომ ვამბობ უარს! არა! უბრალოდ, ვერ ვამიგინა, რატომ უნდა გაიპარო გაყვეთილი, სადაც შეიძლება ახალი რამ ისწავლო,

კოდნა გაიღრმავო და განვითარდეს უხეხაღებენ პროტესტს გაპარვით — მასწავლებელს? შრომელს? თუ თავს უბიძგებენ განზრახული ბოროტებისაკენ, რომლის მიზანიც გაცვეთილის ჩაწლაა?

ი. ყ.-ს კლასელებს თანავარძობა უნდა გაეწიათ მასწავლებლისათვის.

ი. ყ არ გაიპარა! კარგია, რომ არ გაიპარა, მასწავლებლის მდგომარეობაში შევიდა, მაგრამ რატომ არ გახდა თავისი საქციელის მონაწილე და თუნდაც ერთი ბავშვი? იქნებ სულაც იმიტომ დარჩა, რომ მასწავლებლისთვის თავი „მოეჩვენებინა“? ხომ შეიძლება, ეს ეპევი დაგვებაღოს?

ამიტომ არ გავამართლებ არც კლასს და არც ი. ყ.-ს. ამ უკანასკნელის ადგილას რომ ვყოფილიყავი, ყოველ ღონეს ვიხმარებ და კლასს გადაწყვეტილებაზე შევადგენდი, ყოველ შემთხვევაში, უმეტესობას მაინც, და ამით თავიდან ავიცილებდი იმ შემთხვევას, რამაც ი. ყ.-ს გულსტიკილი გამოიწვია.

თამარიკ ჯანუშაშვილი,
თბილისის 144-ე საშ. სკოლა, VII კლასი.

წერილი ი. ყ.-ს

ჩემო მეგობარო, შენმა წერილმა ერთი შემთხვევა გამახსენა. ჩვენი სკოლის 1981 წლის გამოსაშვები X კლასი „შატალოზე“ წავიდა. დარჩა მხოლოდ ერთი მოსწავლე — ნ. ე. მეორე დღეს მოწვეულ შრომელთა კრებაზე სხებთან ერთად ნ. ე. დაისაჯა. ყველამ გაამტყუნა იგი. მასწავლებელმა, მოსწავლეებმაც, მშობლებმაც.

მე მგონია, რომ შენს ამხანაგებს განვებ არ მოუწყვით „შატალო“. იქნებ უბედურებაგადატანილი მასწავლებლის წყენინება -სულაც არ უნდოდათ, უბრალოდ ერთმა თქვა, დანარჩენებმა კი ხათირა არ გაუტყხეს. შენს ადგილას მე ამხანაგებს არ ვაყვეთილი, მაგრამ არც კლასში დავრჩებოდი. წავიდოდი შინ და მე-

კოლინებოდა, რომ ყველასთან ერთად დავისცებოდი. ნამდვილად დიდი დანაშაული ჩაიდინეს შენმა კლასელებმა, მაგრამ შენც დანანავე ხარ, მეგობრებისათვის რჩევის მიცემა რომ ვერ მოახერხებ.

ბათუნა ბანისაშვილი,
ცხინვალის ჩაიონის ქურობის საშ.
სკოლის კომკავშირული ორგანიზაციის
მდივანი.

ჩვენ

ბარით

პიონერის“ ფურცლებზე გამოქვეყნებულმა ი. ყ.-ს წერილმა ძალიან დაგაფიქრა მე და რგოლის ხელმძღვანელები. გადაწყვეტით, ეს წერილი რაზმის საბჭოს სხდომაზე წავკითხათა. დიდი ბჭობის შემდეგ თითქმის ყველანი ასეთ დასკვნამდე მივყავით: როცა ი. ყ.-ს თანაკლასელებმა თვითნებურად გადაწყვეტილება ამცნეს, მან უკან დაიხია, რადგან უნდა დაეშინებინა მასწავლებლის მდგომარეობაში; ამაში იგი მართალია, მაგრამ რატომ არ შთაავონა ი. ყ.-მ კლასის ორგანიზატორს, რგოლის საბჭოს თავმჯდომარეს, რგოლის ხელმძღვანელებს, რომ მათი ნაბიჯი მცდარი იყო? თუ ი. ყ.-მ ეს ზომები იხმარა და ვერას ვახსნა, მაშინ კლასის ხელმძღვანელებისათვის უნდა მიემართა. სწორად არ მოქცეულა რაზმის პიონერული აქტივი. ჩანს, მათ შეგნებულ არა აქვთ თვითნებური მოვალეობა. ნუთუ არც ერთმა მათგანმა არ ჰკითხა თავის თავს: „სადე! სწორად იქცევი თუ არა?“

ნათო ძაბანია,

ვერეძორის ჩაიონის დახმარებით
შუალო სკოლა, VII კლასი, რაზმის
საბჭოს თავმჯდომარე.

ენოზ გუგუშვილი

მხატვარი
ზურაბ ზორჩინაძე

მ ო თ ხ რ ო ბ ა

დღე, ძველებურ მიწურ იატაკთან
ოთახში გრძელი, ვანიერი ტახტი
იღვანე. სიგანეზე დაფენილ ლოგინებში
ბალღებს ესინათ. ერთ ლოგინში,
ტახტის ბოლოს, ყუთხეში რომ იყო
გამოლილი, მართო ერთი ბიჭი იწვა,
და-მეშვენი უველაზე უფროსი, ოჯახის
სიყრმის შვილი. დანარჩენებში
კი თავბოლოშექცევილი იწვნენ გოგონები
ერთად და ბიჭები — ერთად.

ოთახის ზემოთა მხარეს, ბალღებისგან
კარგა მოშორებით, კიდევ ერთი
დიდი ტახტი იღვანე. იმ ტახტზედაც
ლოგინი იყო გამოლილი; მაგრამ შიგ
არავინ იწვა. ანაჩო ჩამომჯდარი
ყოფნა ზედ და ფეხობდა. მძიმე რამ
კავრი შემოსწოლოდა გულზე; კარგა
ხანია, ქმარი საღვაც ღამ-ღამობით,
შებინდებისას წავა და გათენების
პირს ბრუნდებდა.

ანაჩო ადგა, შვილებს ჩამოუყარა,
ეველას დახედა, ზოგს საბანი ამოუყვანა,
ზოგს ბალიში შეუსწორა. მერე
ბუნხართან მივიდა. ბუნხარში მუხისა
თუ წიფლის მუგუზებში ლეოიდნენ.
ანაჩო მომცროს მუგუზებში ნალღვერ
დლებს ნაცარი მიიყარა, მთლად დაფარა,
რომ დილაშემდეგ გაეძლო, არ გამჟღავნებოდა.
გამხდარ მხრებზე თაქვისი ხელით
მოქსოვილი ბაწრის შავი მოხიხურა
და გარეთ გავიდა. მიჩეხდა-მოხიხდა,
ეზოშიც გაიარა-გამოიარა.

გაზაფხულის სიგრილე იღვანე. ბნელი
ლოდა. ცა ღრუბლებით იყო დაფარული,
ერთი ვარსკვლავიც არ ბეჭეტავდა,
ჩუმი ჩაყუნაბტებული ღამე ჩამოსწოლოდა
ქვეყანას. არც ეზოში

გაუჩერდა გული ანაჩოს, იქიდან კიდევ
ორღობისკენ მიმავალ ბილვს დაადგა.
სინდელეში ვერაფერს ხედავდა,
ძარცვ მდილიდა. ხანდახან შედგებოდა,
ღამეს ყურს მიაპყრობდა, იქნებ
ფეხის ხმა გაევიგონო სიოდანმეო,
მაგრამ სიჩუმე იყო, საოცარი სიჩუმე,
ჩქამი არ ისმოდა არსად.

ანაჩომ ცოტა ხანს საურმე გზაზე
იარა და შედგა. არ იცოდა, სიოდან
გამოჩნდებოდა ქმარი, ზემოდან თუ
ქვემოდან, იღვანე და აქეთ-იქით
იყურებოდა. იქ ისე ძალიან აღარ
ბნელიდა, საურმე გზა თეთრად
მოჩანდა. ანაჩომ თვალს ააყოლა და
გზის პირას ამართულ გოლავანს
იქით თავადის მაღალი სახლი დაინახა.
ღია ფერის აივნის ჩუქურთმები
სინდელეში თითქოს ანათებდნენ.
თავადის სახლის დანახვამ რაღაც
ეჭვი გაუღვიძა ანაჩოს. გამობრუნდა,
მაგრამ შინ არ შესულა, ეზოში
ნახევრად დამაპალი უცნობი ეგდო,
იმაზე ჩამოქდა.

„მანკე სად დადის ეს კაცო?“ —
ფიქრობს ანაჩო და ისევ თავადის
სახლი უტრიალებს თვალწინ.

დიდი ქალბატონის ოთახი ქვემო
აართულზეა, ფერღობის მხარეს.

ფერღობი ბუჩქებით არის დაფარული
და ფანჯარა პირდაპირ უყურებს.
ქალბატონს ამიტომ უყვარს ის ოთახი,
რაც ქმარი მოუყვდა, იქ შეიყვება
თავისი ძვირფასი ნივთებით, ზოგი
ღელისაგან, ზოგი ღელამთილ-მამამთილისაგან
და უფრო მეტი ქმრისაგან რომ
ქონდა ნაჩუქარი. ახლა ქალბატონთან
გულზე

აღარ მიაქვთ თავიანთი ოფლით მოყვანილი
ქინანხული და ამიტომ მისი შვილები
სულ გაყიდვებზე დგანან. რასაც
მოახელებენ, მაშინვე ფულად აქცევენ
ხოლომე. ქალბატონს კი ძვირფასი
ნივთები არ ემეტება გასაყიდად და
ჩერჩვრობით უმაკრდებდა შვილებს.
„ღმერთო შეგცოდნე, ცუდი რამე
ხომ არ გაივლო გიორგიმ გულში?“
ფანჯრიდან გადისგლა ადვილია.
თავადებთან ნათელშიონობა გვაქვს,
ჩემი სიყრმის შვილი ჰყავთ
მონათლული. გიორგი ხშირად დაიარება
იმათთან, რჩევას ჰკითხვენ ხოლომე.
ჰკვირავს კაცია გიორგი, ძალიან
ჰკვირავს, ამ სოფელში ცალი და
ბადალი არა ჰყავს. მაგრამ ვითუ
თვლი წაუვიდა იმ პრიალ-პრიალა
სამკაულზეზე, ვითუ ვერ მოერიდა
თვს და შესაფერ დრის ექვებს,
რომ როგორმე ხელთ იგდოს? დიდება
შენდა, ღმერთო, ეს რა მადიქვები-

ნე, რა ბილწი აზრი ჩამივდევ გულში ჩემი გიორგი თქვე ევეთი არ არის? მამა რა ვთქვა, რისთვის დადის გარეთ ლამაზობით, რას ეძებს? ლეთის მადლით, არა გვინდა-რა სხვისი, ჩვენი სამყარო ყველაფერი გვაჯავს: პური, ღვინო, ღობიო, სამარხო, ჭერ მარტო ასი ფრთე ქათამი გვაჯავს. ჩვენი მარჯვენი, ჩვენი მცდლობით არც საკლავი გვაკლავს. ვინდაც არა გვექონდეს-რა, სხვისი რად გვინდა, გვაშორე, ღმერთო, ნა-ამბალი, გვაშორე!" — ამ ფიქრში იყო ანანო, უცბად ფეხის ხმა რომ გაიგონა. მიხვდა — გიორგი იყო. მაშინვე წამოხტა, უნდოდა სახლში შეესწრა, მაგრამ გიორგიმ გადაუჭრა გზა.

— ამ ღროს გარეთ რა გინდა, დედაცაო?
— რა უნდა მინდოდეს, შენ გელოდები. — ხმაში წყენა დაეტყო ანანოს. — ლამის გული გამისიკვს, რას დადიხარ, ცუდ რამეს ხო არ შეეჭობე...

— რას ამბობ, ანანო, ცუდ რამეს რად შეეჭობდები, ბაღლი ხომ არა ვარ?

— ბაღლობა რა მოსატანია, ღმერთისაგან არის ყველაფერი.

— არც ღმერთით და არც ჩემით მე ცული არა მიფიქვია-რა.

— მამ, რად დადიხარ, სად იყავი?

— ვენახში, ანანო, ვაზი არაივინ გაკაჭოს-მეთქი.

— როდის გაუკაჭიათ, რო ეხლა გაკაჭონ? — უნდობლად თქვა ანანომ.

— ეხლა სხვანაირი დრო დადგა, ხალხმა სინდის-ნამუსი დაკარგა, სიფრთხილე გეშარებებს, — გიორგიმ მხარზე გადახვია ხელი ანანოს და შინ შეიყვანა.

შორიახლოს მიდიოდა და ფრთხილად აბიჯებდა, რომ გიორგის ფეხის ხმაზე უკან არ მოეხედა. ორობის თბავში შეღვდა და დაელოდა, საით წავიოდა. გიორგიმ ორობიდან მხარამარჯვენე აუხვია. ანანო ახლა ორობის ბოლოში დადგა, საურმე გახზო შავად მიმავალ ლანდს მიაკლავდა თვალი. გიორგი მართლა ლანდივით მოჩანდა თეთრი, მტვრიან გზაზე. ანანოს ახლა უფრო გაუცხოველდა ეჭვი, გული უფლებობდა, თავადის სახლისკენ შეუხრევესო, მაგრამ გიორგი პირდაპირ წავიდა, თავადის სახლს გასცდა, გზა გადაჭრა და გამბარდულ ბუჩქნარში შერგო თავი. რაკი გიორგი სულ სვლა მხარეს წავიდა, ანანო ოდნავ დაშვრიდა. თუმცა ეჭვი მაინც არ ასვენებდა, ალბათ ზემოდან მოეულის და ფერდობიდან ჩავა თავადის ეზოშიო. იმანაც გადაჭრა საურმე გზა და ბუჩქნებთან მივიდა.

ბუჩქნებთან გაზაფხულის სიგრილე და ახალგამობიანი ფოთლის სურნელი იდგა. შეეშინდა ანანოს სიმინელისა და უკაცრიელობისა, მაინც განაგრძო გზა, აქეთ-იქით გადასწია ტრეტები და წავიდა. მისი აზრით, გიორგი ამ მხარეს უნდა წასულიყო, მაგრამ ანანოს ტრეტების გადაწყვეტილებას გაუძლეოდა და მალე შედგა, იდგა ისე ჩახალატულ ბარდებში, განაბული, შეშინებული.

უცბად იქვე, ახლოს, რალაცა გაფაჩუნდა.

— გიორგი, შენა ხარ?

— ჰო, მე ვარ. აქ რამ მოგიყვანა, დედაცაო? რა ხანია ტრეტების ლაწულაქს ვუსმენ, ნადირი მეგონე,

— გიორგიმ ვარაღვია ბარდები და ანანოსთან მივიდა.

— დალაზეროს უფალმა, როგორ მოხვედი ამ უკუნეთში? — ჩუმად თქვა გიორგიმ, მაგრამ ხმაში მაინც ეტყობოდა გაბრაზება.

— შენ მოგვევბოდი, კაცო, და ბარდებში გაები, — ანანო ძლიეს სუნთქავდა, გული დაღლილი ჰქონდა ბარდებთან ჭიდილით.

— რისთვის მოხვედი, დედაცაო?

— ჩურჩულებს გიორგი.

— შენ თვითონ რად წამოხვედი, რას დამეძებ ამ უღრან ტყეში? ხმას აუწია ანანომ.

— ჩუმად ილაპარაკე, როგორ გავიგოს...

— გასაჩუმებელი რუკა გეჩვენებოდა, მოთხარე, რად დადიხარ გერე?

— გაჩუმდი, გაჩუმდი და გეტყვი,

— დაუყვავა ბოლოს გიორგიმ, მერე ხელი მოჭებდა, ცოტა ქვემოთ ჩაიყვანა. — ამა, აქ დაიხარე, ყური მიწას დააღე და მითხარი, თუ რამეს გაიგონებ.

ანანომ თავი მიწისკენ დახარა, მაგრამ ვერაფერი გაიგონა.

— კარგად დაუგდე ყური, კარგად, — უთხრა გიორგიმ.

ანანო მოხერხებულად წაწვა და ყური მიწას დააღე. გაიგონდა, გაინახა, ასე იწვა კარგა ხანს, ვერაფერი გაიგონა, მაგრამ მაინც თქვა:

— თითქოს რალაცა ისმის, მხოლოდ შორიდან, ყრუდ ისმის.

— მაინც, რა უნდა იყოს, შენი აზრით? წყლის ხმაურს არა ჰგავს? — შეეკითხა გიორგი.

— რა ვიცი, კაცო, თითქოს წყალი ჩურჩუნებსო.

— თითქოს კი არა, ანანო, ჩურჩუნებს, ხმაურობს დე დალოცვილი.

ანანო წამოდგა.

— შენ ვინ გითხრა, კაცო, რო იქ რალაცა ხმაურობს, მიწის გულს რო-ვორ ჩასწვდი?..

— ვის უნდა ეთქვა, მე თვითონ გავიგონე. ამას წინათ უფიხს რო ეჭრიდი, დავილაღე და მხარ-თემოზე წამოწვექი, ყური მიწაზე მდელი და თითქოს რალაც ხმაური მომესმა, მაგრამ ვერ ვავარცხნი, რა იყო. მერე ღამე მოვედი და სიჩუმეში უფრო კარგად გავიგონე ხმაური, თუმცა არა იყო, მაინც არ ვიცოდი, ყოველ ღამე დავდიოდი და დავრწმუნდები, რო წყალია, მხოლოდ ცოტაა ძალიან ან კიდევ შორს არის, ძლიეს ისმის.

— იქნებ სხვა რამეა, კაცო, შენ რა იცი, რო წყალია?

— ხმაზე ეტყობა, ანანო, წყალია, ჩვენს აღმართამდე ისმის, მერე იყარაგება, ალბათ ღრმად ჩადის მიწაში. ახ, ნეტად მართლა წყალი იყოს, არ ამოვიღოდი ამ ხალხის მადლიდან! ზევიდან მოაქვთ, კაცო, წყალი, საიდან სად ეხობებიან და ზღვებულში ისიც აღარ არის ხოლმე, შერბისა. ამა, ჩაუფიქრდი, რა დღეში ვართ!

ანანო მიუხვდა გიორგის, რომ ტყუილად ეთქვა, ვენახში ვიყავიო, და უფრო გულისხმავი ჩავარდა. გაუძლიერდა ცნობისწალიად. ძილი და მოსვენება დაკარგა ანანომ, ჩათვლივდა, ისევე გააქვეტდა თვალს, ქმარს რომ ვერ დაინახავდა, თვითონაც გარეთ ვადიოდა. ერთხელ კი უკან მიჰყვა გიორგის.

— მართლა წყალი რომ იყოს, რას იზამდი, კაცო?

— რას ვიზამდი და გამოვიყვანდი. ჩემი აღმართის ძირას ნავი გაიკიშებოდა, ცოტა ზევით კი წყალმოსაგროვებელ ორმოს გავთხრიდი, — გიორგი აღტაცებით ლაპარაკობდა, ხანდახან სიხარულისაგან ხმა ებზარებოდა, ეტრებოდა. — წყალი გვექნება ცივი, ახარა, არასოდეს დაშრება, — ხალხი ვაიხარებს. მხოლოდ ჭერ ნურსად ნუ იტყვი, ანანო, ვინ იცის, იქნებ ვცდები, ჭერ კიდევ კარგი შემოწმება უნდა. გულში შეინახე ეს ჩემი საიდუმლო! ვითომც არც კი გაგიგონია რამე.

— შავი მიწით ამომგმოს პირი, კაცო, თუ სადმე ვთქვა, მაგრამ აქამდე რატო არ მიიხარი, მე თავმჯდარმა რა არ ვიფიქრე. მაინც იქნებ უთხრა ვისმე, მოგეზმარებთან, მარტო რას გახდები?

— შენ რომ გითხარი, ესეც არ მინდოდა, სხვას რას ვეტყვი. არ არის საჭირო, ჭერ გამოვიდეს გარეთ, თუ მართლა წყალია, და მერე აქ არ იქნებიან? გაიგებენ!

— ხარკი ვისი იქნება, კაცო, თუ ღმერთმა ბრძანა და მართლა გამოყვანაზე მიდგა საქმე?

— რა ვიცი, ანანო, ხალხს მოველაპარაკები, გაიღებენ — კარგია, არა და — რამეს ვილონებ. წყალი სადაც უნდა დაგროვდეს, იმ ორმოს მე თვითონ გავთხრი, სხვას არც ვან-

ლობ, მოფიქრებული მაქვს, როგორც უნდა მოითხაროს. ყურით ვატყობ, სად უნდა დაგროვდეს წყარაქვი. ჩემი მძებრიც მიმეზმარებთან, შეილებიც, პატარები ხომ აღარ არიან, და ბევრიც აღარ დაჯდება, თუ გამიჭირდა, ლეინოსაც გავიღებ.

— მერე, შენს შეილებს რაღას ეუბნები, ხუთ ბაღს შენახვა არ უნდა?

— ამაზე კარგს რას გავუყვებთ ჩემს ბიჭებს, ცივი წყალი ექნებათ, არსად წასვლას აღარ მოინდომებენ, აქვე გაიდგამენ ბოჩქსა და გამარჯვლებიან.

— კაცო, რაკი შენი ჯანითა და ხარჯით აპირებ გამოვიყვანას, ბარემ ჩვენი სახლის წინ გამოგვეყვანა!

— ეე, რას ამბობ, ანანო, სახლის წინ რა უნდა, წყალი ხალხისა! ოღონდ გამოვიყვანო და რა შორს ის გვექნება, იქვე არა ვართ? აღარა სთქვა ეგეთი რამე, ანანო, როცა კაცი საქვეყნო რამეს შეეჭიდება და მხოლოდ თავისთვის იფიქრებს, იმ საქმეს კარგი ბოლო არა აქვს ხოლმე.

— მაშ, სხვისთვის უნდა იფუტა, კაცო?

— დამანებე თავი, დედაკაცო, — გაბრაზდა გიორგი. — ჩემი საქმისა მე ვიცი!

მართლაც, ამის შემდეგ აღარაფერი უთქვამს ანანოს, აღარც დალოდებია ღამ-ღამობით და არც ფეხდაფეხ მიჰყოლია უკან. გიორგი კი ისევ დადიოდა ტყეში, ისევ ისმენდა მიწაზე ყურდადებული შორიდან მომავალ ჩქამს. როცა ამ ხმას კარგად

შეიგრძნობდა და დაიჭყებოდა, რომ საღიაც მიწის ქვეშ მართლა ჩუხჩუხებდა წყალი, ისევე მიწის ქვეშ ჩუხჩუხებდა ხაყველი იმ ხმას. ჯაგებში მტვრებოდა, ეკლებზე წვებოდა და ყურს კი არ ამორებდა მიწას. ამა-სობაში კარგა მინძილს ჩაივლიდა და საბურთის ხომ მისწრებდა. — შიშის იქით არაფერი აღარ ესმოდა.

— აქ უნდა ამოიჭრას წყალმოსაგროვებელი ორმო. შიგ სოფელში იქნება წყალი, გზისპირას, ამგულე-ჩამომვლელი დაღვეს. საღამოს საძოვრებიდან დაბრუნებული ნახირისათვის ხომ მისწრება! — თქვა ერთხელ გიორგიმ. მერე ორი მოზრდილი ქვა მოიტანა საიდანაც და სწორედ იმ ადგილას დააწყა საწინწინი. სადაც ხმა წყალბოდა.

— კაცო, უთხარი ვინმეს, მოგეზმაროს, მარტო რასა სცოდელიობ, — ურჩევდა ანანო ქმარს, მაგრამ ჭერეჭერობით არავის აზარაფებს ეუბნებოდა გიორგი.

— იქნებ სულაც არა გამოვიდეს რა, დედაკაცო, ქვეყანა რად უნდა შევძრათ, — ეტყოდა ხოლმე ცოლს გიორგი და ისევ ღიქრს მიეცემოდა. ძილშიაც არ ასვენებდა საღიაც მიწაში მოჩუხჩუხე წყარო. ვინ მოსთვლის, რამდენი იფიქრა, რამდენი ღამე ათია ტყეში მიწაზე ყურმიდებულმა. ერთხელ კი აიღო წყარაქვი, ხის სათლი, მონიშნული ადგილისკენ წავიდა და ორმოს თხრას შეუღდა.

— რასა სთხარი, კაცო? — ეკითხებოდნენ გზაზე ამგულე-ჩამვლელნი.

— რასა და თიხასა, საღორე უნდა შევლესო.

— მაღლა ცოტაა, კაცო, ეგრე სიღრმეში რად მიიხარა?

— მაღლა რთა, ის არ ვარგა, დაიპარება, ესა სჯობს, — უპასუხებდა, დაკოყრილი ხელებით მოხეტედა მიწას, ხის სათლი ჩაყრიდა, მერე აღდგებოდა, ასწევდა მაღლა და იქვე წამოსცილიდა ორმოს პირთან. აულ-ჩაუდიოდა გული გიორგის, ვითუ წყალმა არ ამოხეტოქოს და ამოდენა წველებამ ტუთიულბრლოდ ჩაიაროს.

ხალხიც საგონებელში ჩავარდა. — მარტო აყალო მიწისათვის არ

გაიჩვენებოდა ე კაცით, — ამბობდა ერთი.

— მეც ვერვ მოგონია, აქ სულ სხვა რამეა, დაციათ, ხალხო, გაუგებელი არა დარჩება-რა, — ამბობდა მეორეთ. თან ორმოში იჭყიტებოდნენ ეჭვით, განძი ხომ არ იპოვნა ამ კაცმაო.

ხალხი ბევრი მოგროვდებოდა ხოლმე ორმოსთან. ზოგი მარტო ლაპარაკ უნდებოდა, ზოგს კი სინდისი ნებას არ აძლევდა ვანზე მღვარიყო და მიწის თხრით დაღლილ-დაქანცულ გიორგის სავსე სათლს გამოართმევდა ხოლმე.

ერთ დღეს კი აღარავინ მოსულა ორმოსთან, ალბათ მოსწყენდით იქ დგომა. გიორგი იჯდა ორმოში და მარტო თხრიდა.

დაიღალა, წერაჭევი მიაგდო და უგულოდ მოათვალიერა ორმო. უცბად ზემოთა კელის პირას პატარა სისველე შენიშნა. გიორგიმ კიდე დაპკრა წერაჭევი, მაგრამ მხოლოდ

იქნებ სხვაგან უნდა გამეხსარა, — მიწიანი ხელი შუბლზე მიიღო გიორგიმ და ჩაფიქრდა, დაედარა, რომ ხალხის სალაპარაკო უნდა გამხდარიყო; რას იფიქრებენ, რისთვის ჩიჩქნიდა ამოდენა ორმოს, საქმე გამოლევიათ. გული დაეხურა გიორგის, არაფრის გაკეთება აღარ უნდოდა,

სველი მიწა გადმოკვივდა, სხვა არაფერი.

— გიბოვნი, უფსკრულში ჩაგყვები და გიბოვნი! — თქვა გიორგიმ, მერე ისევ დაპკრა, არც ახლა გამოჩნდა რამე, მხოლოდ რაღაც მაგარის მოხვდა წერაჭევი და ნაპერწკლები გაყარა.

გიორგიმ ხელით მოსინჯა მოთხრილი ადგილი და ქვა დაინახა, დიდი ბრტყელი ქვა.

— იქნებ ამ ქვის ქვეშ არის წყალი? — შეეკითხა თავის თავს გიორგი და ახლა ქვას დაუწყო კირკიტ. წერაჭევის პირი ხან გვერდიდან მიუყენა, ხან — წინიდან, ამოსწავია ხენჭით, ამოავლო. ქვა გლუვი, ლამაზი იყო. მოეწონა გიორგის, გაასუფთავა. „გამოვადგებიო“, — გაუღაპარავა, მერე ადვა, ორი ხელით აიღო ქვა და მალა დადო.

— ეტყობა, შევცდი ვარაუდში,

მალაც ვეღარ აღიოდა, თითქოს რაღაცისა რცხვნიოდა. იჯდა ორმოში და სველ ადგილს თვალს ვერ ამორებდა. უყურა, უყურა და უცბად იმედის შუკი ჩაუღდა გულში. ცოტა ხნით შესვენებამ თითქოს აზრი მოაკრებინა.

„კაცო, სისველე ხომ წყალმა იცის, იქნებ აქვეა. გინდაც შორს იყოს, სად წამივია, თუკი არის სადმე, მივყვები, კუდის ძირამდე მივყვები და ხალხის სალაპარაკო კი არ ვაგვდებო!“ — გიორგიმ უფრო ღონიერად დასცხო წერაჭევი ერთხელ, ორჯერ და აი, ნაშალ მიწაში გზა გაიკვლია წყაროს წვრილმა ძარღვმა.

— ეგე, მაგერ, შე დალოცვილო, რაღას მალოდინებ! — წამოიძიხა ბალოლით გახარებულმა გიორგიმ. მერე ხელებით დაუწყო მიწას ფხოვნა, გამოსადევარს უსუფთავებდა, ურუბებდა წყაროს. კიდე ამოთხარა

წერაჭეით და მიხვდა, რომ წყარო ძარღვი პირდაპირ ორმოში შემოდისოდა, სხვა გზა აღარა ჰქონდა. ჭერ მიწა იწოვდა წყალს, მერე კი დაგროვდა, თითქმის მუხლამდე მიაღდა გიორგის.

გიორგიმ მიწით სავსე სათლი მალა ამოღდა და თვითონაც საფეხურებით ამოვიდა. კარგა ღრმა იყო ორმო, მაგრამ წყალი ისე სხარტად მოდიოდა, რომ ხელად აივსო და გადმოვიდა კიდეც.

მილეთის ხალხი მოგროვდა წყალთან. სახედამკნებარი ნაენინარიც კი ჩამოლახლახდა.

— მამაშენიც ქვიანი და გამარჯე კაცი იყო, ჩემო გიორგი, მაგრამ შენ აჯობე, — ეუბნებოდა გიორგის ნაენინარი. — მაგონი, ჩვენს მხარეზე აპირებ გამოყვანას, არა?

— არა, ქალბატონო, — უბასუხა გიორგიმ, — თქვენც ვერ დავეყენებ, წყაროს წყალი ნორჩი ქალწულივით ნებიერია, ოლურს თუ აუშლი, სულ წავა და დეიკარგება. პირდაპირ უნდა იაროს, იქითა მხარეს, სადაც ამოდის, მიხვეულ-მოხვეულად ვერ ივლის.

კიდეც თქვა რაღაც ქალბატონმა, მაგრამ გიორგიმ ვეღარაფერი გაიგონა, ხალხის ყაყანმა დაფარა ნაენინარის ხმა.

— კაცო, გიორგი, სად არის სათავე, არ გვეტყვი?

— ხალხნო, თავიც აქ არის და ბოლოც. თქვენ ეხლა იმაზე იფიქრეთ, ცოტა ფული ვაილოთ, რომ ნავი ჩავდგათ, კირი გავსად, ქვიში, ავური, მუქთად ვინ რას მოვცემს!

— ფული რა ფერისაა, კაცო, რათა ხანია, აღარ ვიცი. საიდან უნდა მოვიტანო, — აბუტბუტდა ჩოხაჩამოხეულ ქორია.

— ნეტავი შენა, საქმე გამოვლევია, საიდანაც ვეზიდებოდი წყალსა, ისევ იქიდან მოვიტანთ და ეგ იქნება, ფულის ვაზანდის თავი გვაქვს, გახვერტილი გარში არ გვივლია ჭიბეში? — წამბუტბუტა კიდეც ვილაქამ.

— ლეინო და არაყი ხო იქნება, კაცო, სხვა თუ არაფერი? — მორიდებით თქვა გიორგიმ.

— არც ღვინოა და არც არაყი —
 ყუანებდნენ იღრ ხანს. ბოლოს ერთი
 მალალი, ჭეული კაცი გადმოდგა
 წინ ჩამოფლეთილი ახალუხის სწორებით.

— გიორგი, ჩვენი ჭანითა და მარ-

ჭვენი თუ ამოვიღებთ მხარში,
 თორემ სხვა იმედი ნუ გექნება, ჩვენ
 არც ფულის გადამხდლები ვართ
 და არც ღვინოსა.

გიორგი ცოტა ხანს ჩაფიქრდა, რა-
 ლაც მოისაზრა და მერე წყნარად,
 დინჯად მოახსენა ხალხს:

— ჰოდა, გომეველი ღმერთმა,
 თქვენი ჭანი და მარჯვენაც ფულია,
 თუკი ქვასა და ქვიშას მოზიდავთ,
 წერაქვითა და ნიჩხით გამოხვალთ,
 მეტიც აღარ მოგეხიზებათ.

— გამოვალთ, გამოვალთ! — იგ-
 რიალეს სოფლებმა. მერე დამ-
 შეიღდნენ და სახლებში წავიდ-წამო-
 დნენ. გიორგიმაც აიარა პატარა
 აღმართი და თავის ეზოში შევიდა.
 გარეთ კუნძზე ჩამოჯდა და ფიქრს
 მიეცა. გვიან ანანოც გამოვიდა და
 ჰკითხა:

— ეხლა რაღას აპირებ, კაცო, ე
 წყალი ხო ამოიყვანე?

— აბა, რალა უნდა დავაპირო, ხალ-

ხმა უარი თქვა ფულიხა და ღვინის
 გაღებაზე.

— მაშ რა უნდა ჰქნა?

— არც მე გადამდის თავზე სიმ-
 დიდზე, მაგრამ უნდა მოვიკლოთ
 ცოტა რამე, ანანო...

— აბა, ვაგლახ მე, ქა, რას ამ-
 ბობს ე კაცი? სირაჯმა რო მოგვეცა,
 იმას ხელი არ ახლო, ორიოდე გრო-
 შია, იყოს მაშინვე ხო ვთქვით, ბი-
 ჭის ქორწილისათვის შევიწახითო?

— მა ამოდენა ღამის თევია, მიწაზე
 ფოფხვა, ორმოს ამოთხრა, ყველა-
 ფერი ქარს გავაბანათ და კარზე
 მოსული წყალი საძაღლორედ გავ-
 ხადლო?

— სხვაიმც გადაიხადოს, კაცო,
 იმათ მაგივრად შენ რად უნდა და-
 ლო?

— შენ სხვას რას უყურებ. ანანო,
 ჩვენ კალთა გვაქვს, ენახიც,
 ჭვერ-მარანიც, სახნავ-სათესიც,
 წულულ თუ არ გვექნება, მერმის
 მიუვა მოსავლი და იოლად წავალთ.
 აბა იმათ რა აქვთ, ამაზე ხმა-გლიმი
 აღარ გავიგო შენი, წყალი უნდა გა-
 მოვიყვანო, მორჩა და გათავდა! —
 თქვა გიორგიმ, მერე ავდა და შინ
 შევიდა დასაძინებლად.

მეორე დღეს ტყეში შევახმა გი-
 ორგიმ და დილაადრიან თელავის
 მხარეს მიმავალ გზას დაადგა. იქი-
 დან მხიარულ გუნებაზე დაბრუნდა,
 მეჭურჭლე კარგ მიღებს შექაპირ-
 ბილად.

„ისეთ მიღებს დაჩაქვს“ —
 თაობას გაისტუმრებს და იმეც მიუ-
 ლი იქნებაო“. არც საფასური მოით-
 ხოვა ბევრი: „ურმით ჩამოვიტან მი-
 ლებს და შენ კიდევ ღვინო გამოიმა-
 ტანე, მეტი არა მინდა-რაო“.

ერთ დღისას მართლა მოადგა მე-
 ჭურჭლე თავისი ურმით გიორგის
 სახლს. ზედ თიხის მიღები და ერთი
 ღვინის კასრი იღო.

გიორგიმ მიღები მყურდო ადგი-
 ლას დაალაგა, რომ არ დამტვრეუ-
 ლოყო, მერე მეჭურჭლის კასრი ავე-
 სო ღვინით, დაალევინა კიდევც. პუ-
 რი გაატეხინა, დაალოცინა თავისი
 სახლ-კარი და ისე გაისტუმრა.

გიორგიმ ახლა ლითონის მიღს და-
 უწყო ძებნა. გარეთ გამოშვებული
 თიხის მილი უშნო იქნებოდა, ადვი-
 ლადაც გატყდებოდა, ლამაზი და
 გამძლე მილი უნდოდა გიორგის.
 ბევრი იფიქრა ამაზედაც და ბოლოს
 შეწყვიტა ებრაელს მოატანინა
 ოქროსფერი თითბრის მილი.

ამის შემდეგ ერთი კვირაც არ გა-
 სულა, რომ დაბიდან მოყვანილი
 ორი კალატოზი იდგა წყაროსთვალ-
 თან და ჩამომტვრეულ-ჩამოსწორე-
 ბული მალღობის მძირად აკედელი
 აწყავდით ქართული კვადრატული
 აგურით.

გიორგის ძმები და შვილები იქ
 იყვნენ, შეპირებული ხალხიც უკლე-
 ბლე მოსულიყო. ქვიშას აცხავებ-
 დნენ, ქვებს ეზიდებოდნენ, დღდას
 ზედდნენ და მიწას თხრიდნენ მილე-
 ბის ჩასაყრელად.

აშენდა გრემლი, მკვიდრი ნავი,
 ჩაიყარა თიხის მილები. წყალმოსაგ-
 როველები ორმოც ამოლესეს. გი-
 ორგიმ ოქროსფერი თითბრის მი-
 ლი თავისი ხელთ ჩამაბარა კედელ-
 ში. ორმოში ნაპოვნა ბრტყელი ლა-
 მაში ქვევც თვითონ ბადო მიღის
 ქვეშ, რომ მოხერხებულად დაედგა
 ხალხს ჭურჭელი.

გაუშვეს წყალი. ჭერ მღვრე მო-
 დილა მიღში, მერე დაიწმინდა.

ჩუჩხინით ჩამოდიოდა წყალი მი-
 ლიდან ლამითაც, დღისთავც. საღა-
 მოს საძოვრებიდან დაბრუნებული

ჩენი რესპუბლიკის სკოლების, სკოლა-ინტერნატებისა და საბავშვო სახლების ინტერნაციონალური მეგობრობის კლუბების ფოსტა ყოველთვის სასევა წერალებით. მეგობართა ბარათებმა განსაკუთრებით იმატა ახლა, საკავშირო პიონერთა ორგანიზაციის 60 წლისთავისათვის მზადების პერიოდში.

— გვიამბეთ, როგორ ემზადებით იუბილესათვის? — ასეთი თხოვნით მიმართა „კოკონმა“ მომე რესპუბლიკების ზოგიერთი ქალაქის თუ რაიონის პიონერული აქტივის შტაბებს.

გაეცანობთ რამდენიმე საპასუხო ბარათის შინაარსს.

**„სალუო“,
პიონერული“**

ქალაქ ალმა-ათაში სულ ახლახან ჩატარდა ყაზახეთის დედაქალაქის პიონერული აქტივის კონფერენცია.

კონფერენციაზე პირველი სიტყვა ლენინის რაიონს მისცეს. ამ რაიონში წითელკვანამაძიებელთა 93 რაიონი ეწყვეა საძიებო მუშაობას.

პიონერული აქტივის კლუბის მუშაობას ხელმძღვანელობს ნორა პიონერთა რესპუბლიკური საბჭოს წევრი ნათელა შაიროვა

პიონერული აქტივის კონფერენციამ მოიწონა ალმა-ათის 54-ე სკოლის პიონერული აქტივის მუშაობა. ამ სკოლის პიონერულმა აქტივმა დაწყებითი სკოლის მასწავლებელი ანა ბუფალოვა მოიწვია, იგი დიდი სამამულო ომის წლებში სკოლის უფროსი პიონერულმძღვანელად მუშაობდა.

ნახიჩი დაქიმითული ეწაფებოდა პირთამდე მოლიციციკებული ნავის კამკამა წყალს. მოდიოდა ხალხი შორიდან, ახლოდან, მიქჩონდათ სასვდოქები და გოზაურები. ერთი გაპირებება მოიშორა ხალხმა, წყალზე აღარ დარლობდნენ, აღარ ეშინოდათ ზაფხულის სიცხისა, წყარო არა შრებოდა, გამუდმებით მოდიოდა.

სალამოთი ეზოში კუნძუზე ჩამოვდებოდა გიორგი, ანანოს დაუბახებდა და მტყოდა:

— ანანო, ყური დაუგდე, როგორ ჩუჩნუხებს, იტყვი, მღერისო.

ანანო გიორინდებოდა ცოტა ხნით და მეტე დაეთანხმებოდა ქმარს:

— სწორი ხარ, კაცო, მღერისო...

მართლაც, ღამის სიჩუეში მყაროს ხმა სიმღერასავით ისმოდა...

ასე დაამთავრა მარია ძალომ დედამთილისაგან თუ დედამთილის დედამთილისაგან გაგონილო ამბავი.

პიონერებმა გულმოდინებით ჩააწყობეს რეს მისი ნაამბობი და ამის მიხედვით განსაზღვრეს მომავალი საძიებო მუშაობის სტრატეგია.

ალმა-ათის რაიონის პიონერულმა შტაბმა გამოაცხადა ოპერაცია „სადარბაზო“, რომელშიაც ბევრი სკოლის პიონერი მონაწილეობდა. ნორჩენი ეზოებმა და სავსებრებულ სახლებში ატარებენ რეიდებს, ამოწმებენ, დღისით-მზისით ტყუილებრად ზომ არ ანთია ნათურა, მოშლილი ოწყანებიდან ზომ არ იღვრება წყალი, პიონერული მოქმედების ზონაში ზომ არ სჭირდება ვინმეს ჩაზმუელის საბჭოს, პიონერული აქტივის საქალაქო ან რაიონული შტაბის დახმარებაც? პიონერული აქტივის კონფერენციამ მოიწონა ოპერაცია „სადარბაზო“.

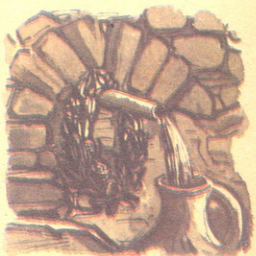
ალმა-ათის პიონერთა სასახლეში, სადაც კონფერენცია მიმდინარეობდა, ასევე სეროიხელო საუბარო გამართა საქალაქო საძიებო ოპერაცია „სალუო“ შესახებ, რომელიც საკავშირო პიონერთა ორგანიზაციის იუბილეს ეძღვნება. „სალუო“ ყაზახე-

ვის გარშემო კუნძებსა და ქვებზე წამომსდარ ვოგო-ბიუებს ხმა არ ამოულიათ, მხოლოდ ჩაფიქრდნენ. ყველას თვალწინ წარმოუდგა გიორგი. ზოგს გოლიათად დაესახა, ზოგს ჯაღოქრად, ზოგსაც ისეთ ღონიერადამიანად, რომ თუ მოინდომებდა, მისი მოგეჯდა და ზურგზე წამოიკიდებდა, ნამდვილად კი გიორგი ჩვეულებრივი ადამიანი იყო, საშუალო ტანისა, არც მაღალი, არც დაბალი. იმისი ხელი და ფეხი არ ჩერდებოდა, მარტო თავის სახნავე-სათესზე კი არა, სოფლის გზასა და ბოვირზეც ზრუნავდა. წყალს ზომ დასტრიალებდა და დასტრიალებდა თავს. სანამ ცოცხალი იყო, ხელი არ დაუკლია. თუ სადმე ნირი შეეცვლებოდა, იმავე წუთს მიხედავდა ხოლმე.

სიკოცხლოდ იღიხანს იცოცხლა გიორგიმ, ას ათი წლის გახდა. თეთრი, სპეტაკი წვერი მკერდამდე სცემდა. არც თვალი აკლდა და არც ყური, კბილები ზომ ოცდათორმეტი-

ვე ესხა. ჰოდა, ერთხელ თქვა: „ცოტა უნდა დავიძინო“, და მიწვა. ამის შემდეგ აღარაფერი უთქვამს, ძილში გაიპარა.

...ბალები ჩუმად ისხდნენ, ჩაფიქრებულები. სოფელიც მიჩუმებულიყო, ჩაკუნავეტებულ ღამეში არსადან აღარაფერი ისმოდა, მხოლოდ წყალი ჩუჩნუხებდა, ისევ მღეროდა თავის ძველ სიმღერას...

თის დედაქალაქის პიონერთა ორგანიზაციის მატინის შედეგნაზე ზრუნავს.

პიონერული აქტივის კონფერენცია ყაზახეთის ქალაქ ჩიმკენტის მერყის რაიონის რაიონში გაიმართა. აქ აქტივისტებმა პიონერთა შრომითი ხელშეწყობის საქმეებზე ისაუბრეს.

ვინ რა გააკეთა?

მერყის რაიონის პიონერთა დასვენების ზონაში დაირგო 3000 ძირი ხე, ობერაკებში „მილიონი სამშობლოს“ და „ურენგოი“ პიონერებმა შეაგროვეს და სახელმწიფოს ჩააბარეს 360 ტონა მკვლაცრთა, 1467 ტონა ჯართი. ობერაკია „ოცობლე, წიგნის“ მონაწილე პიონერებმა 20 ათას წიგნს დაუბრუნეს სოცობლე.

ამ რაიონის პიონერთა ორგანიზაცია უკვე მეოთხედ დაჯილდოვდა საკავშირო ალკე ცენტრალური კომიტეტის საპატიო სიგელით.

1982 წლის 18 მაისს რაიონის თითოეული რაზმი ერთად დაჯილდოვდა თავის ავტომანქანას შეუერთებულ ყაზახეთის რესპუბლიკის პიონერთა ავტოკოლონას, გზას დაულოცავს მას მეტალურგიული ქარხნებისა...

კონფერენციის დამთავრების შემდეგ პიონერები ექსკავატორების ქარხანაში მივიდნენ და პიონერთა მიერ შეგროვებული ჯართისაგან დამზადებული პირველი ექსკავატორისადმი მიძღვნილ ხაზზე გამწვკრიდნენ. ნორჩ ლენინელებს უამბეს, რომ ამ ექსკავატორის გამოშვებაზე გულისხმად იზრომა აბდულა მირზაბაევის კომპაქტური-ახალგაზრდულმა ბრიგადამ.

პიონერული ექსკავატორის გამოცვლის სიხარულით შეგვდა ლიონია გოლიკოვის სახელობის მესამე რაზმი, 23-ე სკოლის ზოია კოსმოდემიანსკისა სახელობის მთელი რაზმეულები; ქარხანაში პიონერებმა შეიტყვეს, რომ ექსკავატორი № 6533 კომპაქტურულმა გვემის ზვეით დაამზადეს; ნორჩმა ლენინელებმა დიდი

ცხოვრების გზა დაულოცეს პირველ ექსკავატორის იმ სამოციდან, რომლებიც პიონერებმა სამშობლოს საიდუმლოდ აჩუქეს; ხოლო ყაზახეთის ქალაქ თემირ-ტაუს ქუჩებში უკვე დაიღის ტრამვი წარწერით „პიონერული“, რომელიც თემირტაულ პიონერთა მიერ შეგროვებული ჯართისაგანა ადამზადებული. „პიონერული ტრამვაი“ საიუმბლეო საჩუქრია.

ამ ქალაქის პიონერებს კარგი ტრადიცია აქვთ — საკავშირო პიონერთა ორგანიზაციაში მიმდინარე დიდ მოვლენებს ყაზახანდის მეტალურგიულ კომბინატში აღნიშნავენ ხილმე.

— სულ ახლახან თემირ-ტაუს პიონერთა აქტივის საქალაქო შტაბ „მერყის რაიონის“ წინადადებით თემირტაულელებმა 870 ტონა ჯართის შეგროვება ივალდებულეს. ამ ლითონით 9 ტრამვისა დაამზადებენ, — ამას გვერენ ქალაქ თემირ-ტაუს პიონერთა და მოსწავლეთა სასახლიდან „მერყის რაიონის“ წევრებს: ნატრამ პოლუევა, ვალია კობრისტელევა, ეენია ბულიგინი, ანდრიე რიგინი.

*** „ლიმენა“**
ოქროს
თამაშაჰა“

... „ერთხელ თურმე ტყე და პურის ყანა წაიჩხუბნენ, დიდანს იკამათეს, რომელი ჩვენგანია ადამიანისათვის უფრო საკირიო...“ — ეს ლეგენდა დონეცის 88-ე საშუალო სკოლის მოსწავლემ სვეტა პლუენერმა და მისმა მეგობრებმა რაიონული კულტურის სახლში გამართულ საღამოზე მოისმინეს. კულტურის სახლში პიონერებთან ერთად შშობლებიც მოიწვიეს. სვეტამ, მისმა მეგობრებმა და უფროსებმა ჯერ გამოფენა დაათვალიერეს. აქ ქათათა ტლოებზე ახალგაზომცხარი ფუნთუშები, სხვადასხვა ზომის პურები დალაგებინათ, ხოლო დიდ ლარნაკში „ოქროს თავთავები“ ჩაეწყით. სტუმრებმა საღამოზე პურის ქარხნის მუშას ლიუდმილა ფედოროვას მოუსმინეს,

რომელმაც დამსწრეთ სანტერესოდ მოუთხოო პურის ქარხნის მუშაობაზე, ადამიანებზე, რომლებიც ყველაფერს აკეთებენ, რათა სურნელოვანი პური დროზე მიასწოდონ მოსახლეობას, მოუთხოო პურის მიმკვირვებელ მძიმე შრომაზე, პურის თითოეული ნამცეცის, „ოქროს თავთავის“ მოფარების ღონისძიებაზე.

შემდეგ ლიუდმილა ფედოროვამ პიონერებს ჰკითხა: რომელია ადამიანისათვის მთავარი, ტყე თუ პურის ყანა?

— დედამიწაზე ყველაზე მთავარი ადამიანი და მისი ნაყოფიერი შრომაა, — უპასუხეს პიონერებმა. — სწორედ ადამიანი ამზენებს ტყეს, მუშაობს ყანაში...

ლიუდმილა ფედოროვას პიონერების პასუხი მოეწონა. კულტურის სახლში გამართულ საღამოზე ბავშვებმა პურისადმი, ოქროს თავთავისადმი მიძღვნილი უამრავი ლექსი და სიმღერა მოისმინეს...

უკრაინელი პიონერები პატივს სცემენ, უფრთხილდებიან „ოქროს თავთავის“ მომყვანთ, პურის მცხობელთ, უფრთხილდებიან პურს.

„1418 დღე და ღამე“

„1418 დღე და ღამე“, — ასე ჰქვია პიონერთა სამედიო-სპორტულ თამაშ-ვიქტორინას, რომელიც ახლა უზბეკეთის პიონერთა ორგანიზაციაში მიმდინარეობს. ვიქტორინაში „ციცკრელები“ და კვალისმაძიებლები მონაწილეობენ.

თამაშ-ვიქტორინა 6 ეტაპად ჩაივლის. პიონერები მას 1982 წლის მილისში, გამარჯვების დღეს შეაჯამებენ, თამაშ-ვიქტორინის კითხვებს რომ უპასუხოს, თითოეულმა პიონერმა უნდა იცოდეს გმირი პიონერების ცხოვრება, ყველაფერი უნდა იცოდეს იმათ უკნაზე, ვინც გმირულად იბრძოდა ასევე სამამულო ომის ფრონტზე... დიდე, მას უნდა შეეძლოს საბჭოლოდ დიდების სასყოლო მუხუშემებისა და ოთახების მასალათა გამოყენება და ა. შ.

ნიჭიბ.

ხმდინსოყვარკმეგას

ამას წინათ თეილინის ხმდინსოყვარკმეგასის მუშათა სახლში მოეწყო ნოტიო თეი. ლისანი მხატვრის, 11 წლის ლეპან გუა. მის პერსონალური გამოფენა.

ლ. გუამის უპირატესად სპორტივულს გვიჩვენებს წარსული რიტუალები. შემყნისი ბავშვს სერიოზული თანაკ მეფეზე (საბა ვარ, ბიბა). „თეიბარის ლოცვა ღმერთსმოდლის ბაქარში“, ნიღბავს გოგონასის, დავით სოსლანის, ლაშა გიორგის, სვიმონე კირკველის, ეტეკლე გიორგის ცხოვრება. არაკნალება უშავს სახალხო გიორგ არსენა ნოქალაშვილი, მინი მთავროვნების წყარო აბრეთში ვარტული ხალხური და ანდოქსანის ჯღაკობი, უველა ამ ნახატში აღსანიშნავია მტრთა სარბობისმეგასა, კომკოგისინის მტრულთა.

ლეპანა ნახატს სახალხის ხატვა-შეკრის წარმართული წესი წინ დაიწყო გეგადინებისა და ეს უკვე მისაბედ მოეწყო მისი პერსონალური გამოფენა, რად ამ ასაკის მუშათმედინების თვალსაჩინო მიღწევაა. მთავარი გინდის არის, რომ ნოტიო მხატვარი ნიჭითან ერთად დიდი ცოდნის წაღიღითა და შრომის, მოუშავრებით გამოიჩინა.

თითათინ სოსლანი.

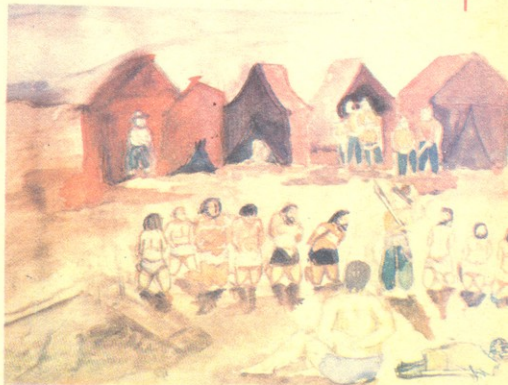
საქართველოს პროფკავშირთა კულტურის სახალხის შედეგები.

წამება კითხვან ღმდინსოყვარკმეგას

ნახატკომკობი

სომეხ ღმდინსოყვარკმეგას გიორგას

ნახატკომკობი

ცხელი უთოთი დაუთო-
ვე, ოღონდ უთოს მკე-
რად არ დააწვე.

ვაშლისა და მსხლის მო-
საკრეფად ზეზე ასვლა
აღარ დაგვირდება, თუ
მავთულის რგოლს პატა-
რა ტომსკა გამოაზი,
რგოლი ხის ან ლითონის
მსუბუქ ტარზე დაამარე,
ტარს შუა წელში მეორე
ახეთივე ტარი გადააბი
ან მიაბედე (მაკრატლის
მსგავსად). ახეთი ხელსა-
წყო განსაკუთრებით იმ
ტოტების გამოსაკრეფად
შეგეშველება, რომლებ-
საც კიბით ვერ მისწვდე-
ბი.

თუ წიგნის შემოსაკრავ-
ი ცელოფანი არა გაქვს,
თვითონ შეგიძლია მისი
დამზადება ცელოფანის
პარკისაგან.

ძნელად მისაწვდენი
ადგილების შესაღებად
შეგიძლია გრძელტარაინი
ფუნჯი იხმარო. ახეთი
ფუნჯის გაკეთება იოლად
შეიძლება მოძველებული
გახაშვებული ხაწოლის კა-
რკახისაგან.

ფეხსაცმელში, განსა-
კუთრებით რეზინის ჩექ-
მაში ჩასაფენი ღაბაში
შეგიძლია თვითონ და-
ამზადო. ჭერ ფეხის წო-
მაზე ქაღალდის თარგე
აიღე. ამ თარგის მიხედ-
ვით დრავის, მუდის ან
ფეტრის ნაჭერი გამოეჭე-
რი ისე, რომ ფეხსაცმელ-
ში კობტად ჩაეფინოს.
შემდეგ ორი ან სამი ღა-
ბაში ერთმანეთზე ბე-
ნით დააწვედე და ზემოდან
რაიმე მძიმე სავანი და-
დე. ამ წებოს ხმარება იმ-
იტომ არის უპირანი, რომ
ის კარვად უძლებს გა-
რეცხვას.

ფიცრის, ქსოვილის ან
სხვა თხელი მასალის და-
ხაწებებლად კარგია წებო
„პევა“. წებო თხლად წა-
სცხებ გასუფთავებულ ზე-
დაპირს და ვაშრობა აცა-
დე. შემდეგ დახაწებულე
მასალა ერთმანეთზე
დაადე, ზემოდან სველი
ქსოვილი დააფარე და

საკითხავი

ქართული
ბიბლიოთეკა

ივარდავა დ. სიმღერა საქართველოზე (ლექ- სი) გარეჯ.	2
აფხაზვა ნ. პიონერული ველსახევიდან კომ- კავშირულ ბიულეტენში (ხარკვეი)	1
კობერძე კ. უსახურაო კიბე (მოთხრობა)	3
კარბელაშვილი ა. გზა კავკასიონზე (წერალი)	10
ჩაჩანიძე რ. იზარდე, მწვენივ ვეჩილო! (მოთხ- რობა)	12
რაბი დავით ილიანი თხილან აქლემამდე (არაქი)	19
აი სი	20
ბეზარაშვილი ნ. ძველი სიმღერა (მოთხრობა)	22
კოკონი	27
სოსელია თ. ნიკიტ. ცოდნისმოყვარეობაც (წე- რალი)	29
მხედრონი	30
ქაღოსნური სარკე	30
გამოგადგები	32
თამარბები	გარეჯ. 3
ცხრაკლიტული	გარეჯ. 3

გარეკანის მხატვრობა თემურ ფხვიძისა

შთავარი რედაქტორი ბაბუნა შენდი

სარედაქციო კოლეგია: ნუზარ აფხაზა, ზურაბ გომეზდ, ანთაზლი ბუბანიძე, დოდო ვალაჰორია, გიორგი ფოცხი, შვილი (მხატვარი რედაქტორი), გიორგი პლიპაძე, რომანოზ ლა-
რინაშვილი, ნოდარ შაბანიძე, სიმონ შაჰრუანიანი (პეგ მღვანე),
ილიან შაჰრუანი, ზურაბ წამბინაშვილი, ზურაბ პუბუ-
ლიანი.

საქართველოს კ. ც. ც. გამომცემლობის სტამბა. 380096, ლენ-
ინის ქ. № 14.

რედაქციის მისამართი: 380096, თბილისი, ლენინის ქ. № 14. ტე-
ლეფონები: შთავარი რედაქტორის — 93 97 05 98 51 81, პ. მგ-
მღვანე — 93 97 03, 93 53 05, განყოფილებების 93 97 02, 93 97 01
გადაცემა ასაწესად 23, 12, 81 წ, ხელმოწერილია საბჭოთადად 19, 9
92 წ, ქაღალდის ფორმატი 60 x 90¹/₂, ფოტოკური სახეობა ფურც-
ლი 4, სააღრიტხო-საგამომცემლო თაბაზი 5,35, შეჯ. 3251, ტირ
151 400, ეტ. უ 06093.

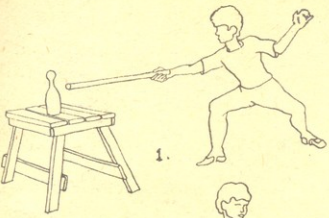
რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ
თბილისში მტკიცებენ ავტორებს პასუხი წერილობით არ ეცნობებათ

«Пионери», журнал ЦК КПС Грузии и Грузинского
Республиканского Совета Всесоюзной пионерской
организации имени В. И. Ленина для школьников.
Выходит один раз в месяц на грузинском языке.
Издательство ЦК КП Грузии, 380096, г. Тбилиси,
ул. Ленина, 14.

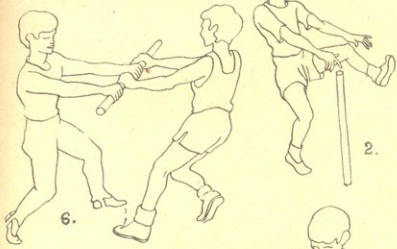
Адрес редакции: 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14.
Отпечатано в типографии издательства ЦК КП Грузии,
380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14.
Формат 60 x 90¹/₂, учётно-изд. л. 4, усл. печ. л. 5,35.
Тираж 151400 экз. Цена 20 коп.

ზუსტი ჩხვლეტა. მაგიდაზე დადეთ რაიმე მაღალი საგანი, ოღონდ ისეთი, რომელიც არ გატყდება. დადებით მაგიდიდან 2-მეტრის მოშორებით, გააკეთეთ მოდაროკავეების შეტევის მსგავსი მოძრაობა და ერთი შეხებით ჩამოაგდეთ ეს საგანი მაგიდიდან. აბა, ხუთი ციდან ვის მეტრ ზუსტი ჩხვლეტა აღმოჩნდება.

1.

6.

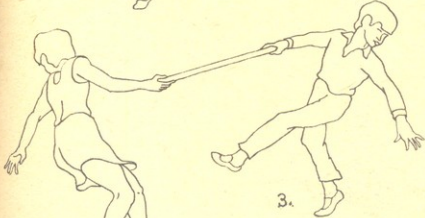
2.

5.

4.

3.

შეგიძლიათ თვითნაკეთი ჭოხებიც იხმაროთ, მათი სიგრძე დახალოებით ერთი მეტრი უნდა იყოს. ჭოხი კარგად გარანდეთ, რომ თამაშის დროს ხელი არავინ დაიზიანოს.

ამ თამაშებში აუცილებელია გქონდეთ სპეციალური სატანჯარჯიშო ჭოხები: თუ არ გაქვთ,

მღეფე შენიკენ უნდა გადმოძალო და მოახერხო ამ საგნის აღება.

უნვლიორები: ჭოხი ხელის გულზე დაიდგი (არ დაიჭირო) და ბალანსირებით შეეცადე გეკავოს იგი კვრატკალურ მძგომარეობაში. ვინ შეტს ხანს შესძლებს?

უფრო რთული ვარიანტი: შეასრულეთ ეს დავალება ადგილიდან ფეხის-მოუცვლად.

მიწისმოზომლები. ჭოხით უნდა გადაზომოთ გარკვეული მანძილი, (წინასწარი შეთანხმებით) ოღონდ ჭოხის ყოველი გადაადგილების წინ ის მიწაზე უნდა დალოთ ვინც უფრო ზუსტად და სწრაფად გააკეთებს ამას, გამარჯვებულოც ის იქნება.

ვინ უფრო ღონიერია? ორი მოთამაშე ერთმანეთის პირისპირა დგება. ფეხები განზე აქეთ გადგმულნი. მხრების სიმაღლეზე გამართული ორივე ხელი ჭოხზე აქეთ ჩავლებული. ამოცანა ასეთია: უნდა აირტლო მოთამაშე უკან დაიხოს. დასაშვებია იკრუ მოძრაობები.

ანსები 1961 წ. № 1-ში მოთავეს უკუ „სხრატკალურულზე“

პროსკოვროდი

- თ არა ზე ლ ა დ: 5. დანია; 6. მედეა; 8. ლიხა; 10. არდი; 12. ლიფტი; 13. ირემი; 14. ჩაქლინი; 16. იაკუნდი; 18. აკაგო; 19. იბხენი; 21. მაკაკა; 22. ორგანი; 23. ურატტი; 25. მური; 29. ნიქოზა; 31. შტარუხი; 32. ოტავა; 34. არენა;

35. „გალო“; 36. იარა; 27. ანაი; 38. ურტკი.
 39. უდუაღ; 1. მარტი; 2. დიალოგი; 3. დეხიუტი; 4. მერლი; 7. ბიხაუ; 9. ალსკა; 10. ალეგრო; 11. ამაღ; 15. ლემი; 17. ურვა; 20. ინდი; 21. „მუმუ“; 22. ოსლო; 24. ოდრა; 25. მალამო; 26. „ლიოტიტი“; 27. სოტო; 28. ქსანი; 30. არაგო; 31. გარეული; 32. ამენა; 34. „ალეკო“.

ბამრცანედი

კომპანი, დღდამიწა ზამთარი-ში, მუხესუზირა.

